

8777-14738

Nr. 2, vol. 27

1929

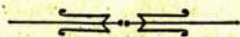

ŽVAIGŽDĖ = The

STAR

A LITHUANIAN QUARTERLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 50 c.

Balandis m. == April, 1929

Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

PRANAICIU JULES ISLEISTOS KNYGOS.

Iš Kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičiu Julė. Su paveikslais, audeklo apdarais	2.25
Skūros apdarais, paaukuotais kraštais	3.50
Ne Mieste Laimė. Prancūziškai parašė Pierre L'Ermite. Pranaičių Julės vertimas	1.00
Viešnagė Seštokuose Pranaičių Julės	1.50
Vyskupo Valančiaus Darbai	50
Lourdes'o Svenčiausios Panelės Marijos Mėnuo. Pagal prancūzišką lietuviškai parašė Pranaičių Julė	50
Daktaras Petras Matulaitis. Kun. A. Miluko paskaita	25
Petras Kriauciūnas	15
Kun. Kazimieras Jaunius	10
Kun. Silvestras Gimžauskas. Kun. A. Miluko paskaita.	10
Apie kun. Adomą Grinevičių	10
Kun. Martynas Sederevičius ir Jo padėjėjai A. Milukas & Co. leidinys	50
Amerikos Lietuvių Pirmieji Profesjonalai	2.00
Delko mūsų katalikiškoji spauda silpnutė? Kun. A. Miluko referatas, skaitytas Lietuvių Katalikų Federacijos Kongrese, 28 rugsėjo d., 1915 m., Brooklyn, N. Y.	10

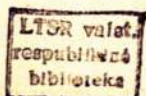
„ŽVAIGŽDĖ“--BERTAININIS ŽURNALAS.

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ“. Tris metus ėjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žurnalas leidžiama: A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond Str. Pavienių „Žvaigždės“ knyžų kaina 50 centų, metams prenumerata 2 dol.

BALANDIS — APRIL 1929 M.

AMERIKOS LIETUVIU KRONIKA.

Užprašymus ir pinigus adresuokit: „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa

**STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT,
CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF
AUGUST 24, 1912.**

of Zvaigzde published quarterly at Philadelphia, Pa, for
April 1 1929.

County of New York }
State of New York } ss.

Before me, a Notary Public in and for the State
and county aforesaid, personally appeared Rev.
A. M. Milukas who, having been duly sworn according
to law, deposes and says, that he is the owner in
partnership of the Zvaigzde and that the follow-
ing is, to the best of his knowledge and belief, a true
statement of the ownership, management (and if daily
paper, the circulation), etc., of the aforesaid publication
for the dates shown in the above caption, required by the
Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal
Laws and Regulations, printed on the reverse of this
form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, edi-
tor, managing editor, and business manager are:

Name of —	Post—Office Address:
Publishers, A. Milukas & Co.	3654 Richmond St.
Editor, Julia Pranaitis	" "
Managing Editor, A. M. Milukas,	82 Perry Ave.
Business Manager A. M. Milukas	Maspeth, L. I., N. Y.

2. That the owners are: Rev. A. M. Milukas, 82 Perry
Ave. Maspeth, L. I., N. Y., Julia Pranaitis 3654 Richmond
St., Philadelphia, Pa.

3. That the known bondholders, mortgagees, and
other security holders 1 per cent or more of total
amount of bonds, mortgages, or other securities are: None
A. M. Milukas Business Manager

Sworn to and subscribed before me this 28 th day
of March 1929

(Seal.)

Agnes S. Watts
Notary Public.

New York County No. 606
My Commission Expires March 30 1928.

AMERIKOS LIETUVIU CHRONOLOGIJA.

(Tęsa.)

1889 20 spalių Plymouth'e, sukurta šv. Juozapo draugija. Narių iškarto prisirašę 22 („W. L." N. 43, '89).

1889 m. 27 d. spalių visuotiniame susirinkime Plymouth'o, Pa. ir apygardos lietuviai, iki šiol prigulėję į lenkų lietuvių vietos parapiją, įkuria „Lietuvišką parapiją šv. Kazimiero". Klebonui kun. A. Burbai patariant, išrinkta komitetas iš 12 vyrų, kurie „rankose savo laikytų randą (tvarką? Red.) parapijos". Pasibaigus susirinkimui naujai išrinktas komitetas išsirinko iš savo tarpo prezidentą (M. Totorių) ir sekretorių (J. Simanavičių). Komiteto mitinge užgirta parapijos vardas, nuskirta kunigui algos 75 dol. mėnesiui, užgirta taksa už dvasinius patarnavimus: už krikštą 2 dol. 50c., už vestuves be jokios ceremonijos 5 dol., už pakrapinimą lavono 1 dol., už skaitytines mišias 1 dol., už giedotines 2 dol. ir pusę, už egzekviją 7 dol. ir t.t. Tame pat komiteto susirinkime nuskirta mokestis norintiems priklausyti į parapiją. („Wien. Liet." 1889, N. 44). Sekančiame 1889 m. („W. Liet." numeryje 45-me) naujasai klebonas rašo:

„Atvažiuavęs į Ameriką ir užsigyvenęs Hazletone (pas kun. Abromaitį. Red.) iki laikui, dasižinojau aiškiai, juog Suvienytose Valstybėse (sk. Jungtinėse Valstybėse) yra grynai lietuviškos parapijos keturios: Brooklyne, Mahaney City, Pittstone ir Baltimore, neskaitant tokių

parapijų, kuriose lietuviai su lenkais drauge pastatė bažnyčią ir padoriai užlaiko kunigą (Hazletone, Freeland'e, Senadoryje. Red.)... Toliaus apipasakojęs, kaip turėjo pasitraukti iš Plymoutho lietuvių lenkų mišrios parapijos, kurioje prie 600 lenkų parapijonų buvę 800 lietuvių, „bus mums sunkoka mažoje (!Red.) saujelėje esant lietuvių Plymouth'e pastatyti savo bažnyčią“, rašo aušrininkas kun. Burba, prašydamas per „Wien. Liet.“ laikraštį aukų nuo lietuvių iš kitų vietų.

1889 m. Scranton'o lietuviai sukūrė šv. Kazimiero susiėlpimo draugiją. „Kasieriui pabėgus su pinigais, draugija pakriko ir nemisliojama apie jos atgaivinimą“ Vietos lietuvių skaitlius siekė 400. '92 „V. L.“ N. 31.

1889 m. atvyko New Yorkan iš Skotijos, kur Glasgovo apygardos geležies dirbtuvėse metus dirbo, Juozas Seštokas, Pajevonio parapijos kaptas, ketvirtos Mariampolės gimnazijos klasės mokinys. Gavęs darbą Havemeyerio cukraus dirbtuvėje, apsigyveno Brooklyne prie inžinieriaus tos dirbtuvės V. Matulevičiaus, savo laiku daug prisidėjęs prie „Lietuviškojo Balso“ leidėjų kuopelės ir po kelių metų dalyvavimo toje bendrovėje patapavęs laisvamaniu. Padirbęs porą metų ir susitaupęs skatiko, Juozas Seštokas įsitaipė valgomų daiktų krautuvę (pirmąją tos rūšies lietuvių įstaigą Brooklyne) ir taip vertėsi apie porą metų. Susitaupęs daugiau grašio, įstojo į šv. Jono kolegiją Brooklyne ir čia mokinosi trejus metus, vietos katalikų vyskupo padedamas. Paskiaus mokinosi teologijos šv. Bonaventuro seminarijoje netoli Niagaros, Bostono arkivyskupo lėšomis ir tapo išvestas į kunigus 1903 m. 1905 metais persikėlė į New Yorko vyskupiją ir, pabuvęs metus Yonkers'o miestelyje prie airių parapijos, nuo 1906 m. nuskirtas New Yorko lietuvių klebo-

nu. Klebonaudamas New Yorke, penkis metus pamaldas Jaikė šv. Traicės pobažnytiniame sklepe, rytinėje miesto dalyje, netoli Canal Str.; 1911 metais, kardinolo Farley padedamas, išstatė Aušros Vartų Panelės šv. bažnyčia, kur ir dabar tebeklebonauja, remdamas visokius svečius nebuvėlius, iš tėvynės atvykusius aukų rinktų. Inkūrė šv. Kryžiaus susišelpimo draugiją (1911), buvo išdininku Amerikos Fondo nuo karo nukentėjusiems sušelpiti, taipgi su Lietuvių Katalikų Tiesos Draugija daug padėjęs Lietuvos nepriklausomybės klausimą iškelti, kun. A. Jusaičio „Lietuvos Istorijos“ knygas išleidžiant anglų kalboje.

1889 m. Plymouth'e. susikūrė šv. Jurgio susišelpimo draugija.

1889 m. Chicagoje įsikūrė „Lietuviškojo Varpo“ draugija „su platesniais mieriais“ (siekais), t. y. greta susišelpimo nariai turėję rūpintis platesniais lietuvių reikalais. Vyriausiu draugijos kūrėju buvęs J. Grinius, tula laiką gyvenęs Paryžiuje ir buvęs tenykštės „Zelmens“ draugijos nariu, paskui bastesis po Sveicariją ir kitur. Chicagos lenkai labai nemalonia akia žiūrėję į „Lietuviškojo Varpo“ draugijos narius. Kile visokių intrigu. Pagaliaus, pačiam jos įkūrėjui vedus lenkę pačia, toji draugija paio 1890 metais, nepalikus žymesnio pėsakio vietos lietuvių gyvenime.

1889 metų pabaigoje Plymouth'o, Pa. lietuviai, klebono kun. A. Burbos ir A. Turskio“, „Wien. Liet.“ redaktoriaus paskatinti, sukūrė teatro draugiją, kurion be vyriausių įkūrėjų įsirašė suvirš dvidešimtis vietos lietuvių, tų tarpe ir visi lietuviškos spaustuvės darbininkai, žinoma, su savo darbdaviu ir jo geru kaimynu A. Pajauju priešakyje. Paskutinėje metų dienoje draugija surengė sceniškąjį vaidinimą, kurio pažiūrėtų susirinke apie 400

žmonių. Pasak klebono kun. Burbos žodžių '90 m. „Vien. Liet.“ N. 1-me, tas vaidinimas „taps užrašytas Lietuvos istorijoje“ ir jį „sekančios giminės su džiaugsmu minavos“. Pelno buvę 69 dol. ir 81 c., iš kurių 39 dol. 60 centų paaukota vietos lietuvių bažnyčiai, gi likusius grašius draugija ryžosi panaudoti kitam teatrui įrengti. Sekančiais metais, redaktoriui A. Turskiui pasitraukus nuo „Vienybės“ ir užleidus vietą kun. Burbos peršamam Andžiulaičiui, Teatro draugija, netekusi vieno uoliausių organizatorių, paio ir suvisu išnyko.

1889 m. „Saulės“, spaustuvė Mahanoy City atspaudino Kalendorių 1889 metams, Plymouth'e gi J. Paukščio spaustuvėje atspausdinta penkerios knygos: „Maskolej 1612 mete arba Jurgis Miloslavskis“, A. Turskio, „Wien. Liet.“ redaktoriaus vertimas ir „Milek Artima Sawo“ „Nedoribes Rimo Ciesorių“, „Boleslavas arba antra dalis Genowefos“ ir Witas ir Korina“ — bene brolio Augustino Zeytzo vertimai.

1889 metu pabaigoje (22 d. gruodžio) J. Sliupas, jau medicinos studentas John Hopkins universitete Baltimorėje, kunigų: Rodavičiaus, vietos lenkų klebono, ir plymouthiškie Al. Burbos padedamas medžiagiškai ir moraliai, sugrįžęs iš prasišalinimo „toliaus nuo parodavietės dėl lietuviškojo švietimo“*) su vietos lietuviais ima kurti „Lietuvių Mokslo Draugiją“ moksliskoms knygoms leisti. Apie tai skaitome 1890 m. „Vienybės Liet.“ (taip ėmė garsintis buvusi „Wienibe Lietuwniku“) pirmuose numeriuose.

Sliupas, iki šiol buvęs atšaižiausiu Paukščio ir jo laikraščio priešu, kun. A. Burbos „spiriamas, „dėl lietuvių vystės idėjos“ pamiršo savo kerštingumą ir pradėjo rašyti

*) „Lietuv. Raštai ir Raštiniškai“ I. 229.

į tą laikraštį. Taigi nuo pat pradžios 1890 metų J. Paukštys leidžia kun. A. Burbai ir jo globojamam J. Šliupui pilniausiai šeiminkauti ir garsintis savo gazietaje „Lakuno“, Al. B. (kun. B. pseudonimai), „Baisaus Barzdočiaus“, „J. Sz.“ ir k. (taip pasirašydavo Šliupas) straipsniai „V. L.“ išstūmė kitus.

Tų 1890 metų „Vien. Liet.“, N. 1 skaitome apie „Liet. Mokslo Dr-ją“:

„Jau seniai Baltimorės lietuviai turėjo mislį, kad reikia įkurti draugystę, kurios rūpesčiu būtų išdavinėti knygas moksliskas lietuviškoje kalboje, 22 d. gruodžio susirinkę į „Harugari Hall“ nors nedaugelis lietuviai uždėjo pamatą tokiai draugystei ir priėmė istatus, kuriuos sutarė drauge su sąnarių pravardėmis atspaudinti kaip apgarsinimą ant galo kožnos, kaštais draugystės išduotosios knygos. Taipgi sutarė kalbinti lietuvius ir kituose miestuose gyvenančius, Amerikoje ar Europoje ar kur kitur, idant stotų į kovą su mumis del nuveikimo taip Lietuvai naudingo bei reikalingo darbo.... Priegtam mūsų draugystė sutarė pareikalauti nuo kasieriaus Susivienyjimo (1886 „L. B-so“ bičiulių sukurtos ir 1888 m. Pittston'o seime Šliuso palaidotos organizacijos R.) Jono Mieldažio, idant likusioji kasa buvusio Susivienyjimo Lietuvių įplauktų į kasą „Lietuvių Mokslo Draugystės“ dėlto, kad „mieris mūsų iš dalies sutinka su mieriu minėtojo Susivienyjimo, kuris jau iškriko“...

Gi tų pačių 1890 m. „Vien. Liet.“ N. 2-me (l. 2), kur tilpo pabaiga straipsnio, skelbiančio apie įsikūrimą „Liet. M. Dr-ės“, skaitome:

„Pasirašome uždėjusieji draugystę: Sim. Vencius, Juoz. Olevyčia, Marc. Rodavyčia, Petras Kailius, Ignotas Bubelis, Vin. Baltutis, Juoz. Bitė, Al. Milvydis, Jonas

Stočkus, Jonas Sliupas. Vyriausybė nuskirta: J. Sliupas pirmininku, jo vietininku Ig. Bubelis, raštininku S. Venčius, izdininku Jon. Stočkus, knygiu Marc. Radavyčia...

Sekančiame draugijos susirinkime 26 d. sausio (1890) apsilankęs ir kun. A. Burba iš Plymouth'o. Su juomi įrašyta draugijon vienuolika naujų narių, tarp tų ir V. Daukšys iš Mahanoy Plane. Tuojaus po tam paskelbimui straipsnyje „Naudinga Žinia“ iš visų pusių išvanotas „Saulės“ leidėjas už savo „piemeniškus ir kvailinančius“ raštus. Jojo laikraštis (Saulė) tai šašlavos, pilnas melagysčių ir kvailumų, brendas kassyk gilyn į purvyną.....

Gi 19-me „V. Liet.“ numeryje (jau J. Andžiulaičiui redaktorėjant), randame dvi korespondencijas iš Baltimorės su paminėjimais „L. M. Dr-es“: vieną rašęs „Baisueis Barzdočius (Sliupas), kitą tos Draugijos vyresnybė. Tame pačiame „V. L.“ numeryje (psl. 8) telpa buvusio „Susiv. Visų Liet. Amerikoje“ Centrališko Komiteto paskelbimas, juog jie, „nesulaukus jokio priešingo atsišaukimo ant mūsų įnešimo apversti „Susiv. V. L. A.“ pinigus ant naudos Baltimorės „Mokslo Draugystės“ siunčiame visus likusius nuo išdavimų pinigus t. y. \$27.32 ant rankų Ignoto Bubelio, viršininko augščiaus minėtos draugystės“.

„Vien. Liet.“ N. 41, tame pačiame, kur tilpo „trukšmingojo“ „Susivienijimo Lietuvnikų Amerikoje“ Mahanoy'aus Seimo aprašymas, skaitome juog, Dr. J. Basanavičius iš Lom Palankos pasiuntęs Jankaus vardu „Liet. Mokslo Dr-ės“ spaudos reikalams 100 frankų. Draugijos mėnesiniame susirinkime 28 d. rugsėjo skaityta buvo ir kun. A. Burbos gromata, kurioje šis paduoda sumanymą įkurti draugijos šakas įvairiuose miestuose. Esa, Plymouth'e yra tokių vaikinių kurie norėtų prigulėti prie

Mokslo Dr-ės. Zinoma tada, kada ją perdarysime į šakas".Susirinkime nutarta „Ant Naujų Metų padaryti tam tikrus įstatymus pagal kuriuos šakų prietikiai prie Dr-ės bus apskelbti"... Tame pačiame savo laiške kun. A. Burba siūlo Draugijai išleisti Wapplerio „Bažnyčios Vistoriją" (kun. Gimžausko vertimą), kurios atspaudinimas Juozo Paukščio spaustuvėje kainuosias 750 dol. ir 60 centų.....

Susirinkime nutarta atspausti tas knygas, jei bus suverta šaka Plymouth'e ar kur kitur, katra kaštais prisidėtų prie Dr-ės arba jei rastusi kiek dovanų dėl Dr-ės, tai Dr-ė įstengs kaštus panešti prisidedant kun. Burbai su taip svarbia suma"..... taipgi „v e l y t i n a b ū t ū į p a č i a i l i e t . k u n i g a m s A m e r i k o s s a v o k i š e n e s p a s k a m b i n t i".

Sis paskelbimas „V-je L." labai nepatikęs įtakingesniems J. Paukščio bičiuoliams (J. Bobinai, K. Radziavičiui, Vročinskui ir k). Girdi, Šliupas prisiplakęs prie kun. Burbos ir tą pažabojęs, dabar „gaspadoriauja Vienybės gazietoje", kurią mes su broliu Augustinu ant kojų pastatėm. Dar to negana, norėtų jis įsakymus duoti kunigams, paskiaus ir visiems prasigyvenusiems, ką jie turi daryti su savo užėdytu centu. Taipgi nepatikęs tas baltimoriškių Šliupo bičiuolių paskelbimas lietuvių kunigams, pirmiaus per „Wienibę" raginusiems žmones tą laikraštį skaityti ir remti. „Bažnyčios Istorija" ne (Vistorija) išleido savo lėšomis 1892 metais kun. A. Burba su kun. P. Abromaičiu, įmokėdami J. Paukščiu 900 dolerių už spaudą, popierą ir subrošuravimą 3000 egzempliorių.

Daugeliui lietuvių per gromatas rašius kun. Burbai protestus prieš jo susidėjimą su Šliupu ir jojo triukš-

mingais antitikybiniais fanatikais, šis kunigas jautėsi priverstu pateisinti savo tą pasieligimą, '90 m. „V. L.” N.N. 11 ir 12-me, šiaip patardamas „Liet. Mokslo D-jos” susisusirinkimuose skelbiamų antitikybinių prakalbų dalyke: „kas naudingo priimkite, o, kas bedieviško ir gyvuliško atmeskite ir tokiu būdu pasirodysite vyrais, bet ne kūdikiais”. (N. 11, p. 8)... „Nors p. Szl. savo asabiškomis pažvalgomis nėra katalikas, bet jeigu jis, kaipo lietuvis, ką naudingo dėl lietuvių parašo, tas veikalas nesipriešina mūsų tikėjimui, tai tą su džiaugsmu turime priimti; tautiškuose dalykuose tur būti visomeniška pažvalga ne asabiška”.... Toliaus cituoja kun. B. iš Sliupojam rašytos gromatos, kurioje ans teisinosi iš daromų jam per „Saulę” įtarinėjimų:

„Apie draugystę mūsų moksliskąją pasakau, kad neteisiai „Saulė” mano asabiškas pažvalgas kiša į draugystę... ką aš pranešimuose pašnekėjęs kuomet esmi, tai Bačka (sk. „Saulės” leidėjas Bačkauskas. R.) sukrauja ant pečių draugystės.... Del gero Lietuvos aš velyčiau, kad augščiau parašytus žodžius instatytų į „Vienybę” ir svietui parodytų, kad „mokslo draugyste” yra kas kitas, o mūsų nedėdieninė mokslainė (kurioje Sliupas skelbdamas savo radikales pažvalgas labai išpyko baltimoriškiam. R.) vėl kas kitas.... Apie išgales Bačkos rašto neturiu ką sakyti, nes aš kūdikiškai šnekėti negalėjau, kaip tai kūdikiškai mano asabišką pažvalgą surašęs yra jo korespondentas”. ('90 „V. L.” N. 11, p. 8).

Gi dvyliktame '90 m. „V. L.” numeryje ilgesnis kun. Burbos straipsnis „Kas girdisi tarp lietuvių Amerikos” (p. 8) tai asmenišką koliojimą „Saulės” leidėjo ir savotišką Sliupo apgynimą. Ten skaitome: „Baltimorės lietuviams atsakiau ant jų kūdikiškų svajonių, juog

jie nėra tikri katalikai, jeigu per Šliupo pamokslus ketina griuti (jų) bažnyčia... Turite savo kunigą, kodėl jo pamokslų neklausote, bet einate ant p. Šliupo pamokslų... Mano parapijonus ir penki Šliupai nuo katalikystės negalėtu atitraukt"... — (Seka visokie koliojimai „Saulės" leidėjo).

Sekančiasis (1891) metais įkūrus sulyg kun. Burbos minti „Liet. Mokslo Dr." šakas ir kituose miestuose „,aš iš to labai džiaugiausi", rašo kun. Burba" '92 „V. L." psl. 275, nes būsią „galima daug gelbėti tėvynę, spaudinant ir pardavinėjant lietuviškoje kalboje knygas".. Juo labiau kun. Burba džiaugėsis „dėlto, juog p. J. Šliupas būdamas aplankuose pas mane ant Naujų Metų 1890 prisipažino blogai daręs dėl lietuvių labo iki anam laikui ir jau tvirtai prižadėjo, kad daugiau tikėjimo nebekliudysiąs ir pats būsiąs kataliku... ..Mano viltis beveik pildėsi, nes Dr. J. Šliupas, pabaigęs daktarystės mokslą per mano materialiską pašalpa, atsikraustė arčiaus Plymouth'o i Wilkes Barre pirm Velykų 1891 m., po kam jis su p. Andžiulaičiu net atliko velykinę išpažintį"...

Bet ōia visa nelaimė pasidarė", tęsia kun. B. '92 m. „V. Liet." N. 23-me, — „kadangi po spaviednei ponai inteligentai patylomis pradėjo apaštalausti savo betikybą. Vaikinai, „L. M. Dr." sąnariai, iš katalikų pasidarė netikėliais, pradėjo iš tikėjimo juoktiesi, škaplierius, ražančius ir šv. paveikslus niekinti, o J. Andžiulaitis net karčemoose pradėjo atvirai garsinti, kad nėra Dievo, nereikia bažnyčios, tikėjimo ir tt." Ingiję kun. Burbos pilniausią pasitikėjimą Šliupo su Andžiulaičiu duumviratas, intensyviai agituodami per „Vienybės Liet." skiltis, sudarė žymesnį vienminčių būrelį, susispietusią i „Liet. Mokslo Dr.-jos" šakas.

1891 m. 24 d. lapkričio Plymouth'e prie „Susivienijimo Lietuvių Amerikoje“ kartu daryta ir „Lietuvių Mokslo Draugystės“ seimas. Abiejų seimų sekretoriaus Vinco Daukšio, Mahanoy Plane „L. M. Dr-os“ šakos atstovo, paskelbta protokolas „Vienybės L.“ N.N. 47 ir 48. Iš to seimų aprašymo matyti, kad „Vienybė L.“, „garsas Susivienijimo“, anuomet daug daugiau rūpinosi „Liet. Mokslo Dr-ja“ nei savąja organizacija.

„Susivienijimo“ seimo aprašyme nerandame nieko įdomaus, išekyrus leidėjo Paukščio pasikalbėjimus su Dr. Sliupu ir pasiskundimus, kad jam ta organizacija dar skolinga esanti apie du šimtu dolerių už spaudinimą „Europos Istorijos“. „Liet. Mokslo Dr-os“ gi seimo aprašymas skelbia, kad toji draugija turėjusi šakas: Batlimorėje, Plymouth'e, Mahanoy Plane, Senadoryje, Philadelphioje ir Pittstone; visos tos kuopos — šakos susidėjusios 372 dol. ir 4 centus. Draugijos lėšomis atspausa Prūsuoose „Liet. Rasztai ir Rasztininkai“, „Sliupo veikalas, o Amerikoje irgi to paties autoriaus brošūra „Bestiality of the Russian Czardom toward Lithuania“ ir Vytauto paveikslai. Nutarta užmegsti sątikius su prancūzų „Apšvietos Lyga“ ir „Rusų Laisvės Draugų Draugija“, pažymėti netik padaryti darbai, bet ir visokie sumanymai plačiausiai atpasakoti. Kun. A. Burbos vardas žymus vien užtylėjimu. Regimai Andžiulaitis manė galėsiąs pasiekti savo tikslą vien leidėjo Juozo Paukščio adresu paleistais panegyrikais. In „Centrališkąjį komitetą išrinktais tapė: prezidentu Dr. J. Sliupas, vice prezidentu T. Astramskas šenadoriškis, sekretoriumi V. Daukšys, išdininku Silvestras Paukštys, kningium Juozas Paukštys“. (Abu šiuodu pastaruoju vyru buvo nuskirtu į tokius pat urėdus ir „Susivienijime“. Red.)

Kun. A. Burba, kurio patriotinės aureolės vardu daugelis D-jos šakų ikurta, pajuto esąs apgaudinėjamas. „Aiskiai suprates, kad svarbiausios jos (L. M. D-os) vadovų užduotės yra tarp žmonių platinti betikybą” ('92 „V. L.” p. 276), jis pasirūpino, kad plymouth'ieškė tos draugijos šaka savo mitinge 31 d. sausio 1892 nutartų: „L.M.Dr.” „nesikiš į tikėjimiškus dalykus nei per raštus, nei sūeimėse, paguododama kiekvieno žmogaus sąžinę, o jeigu kuris iš sanarių tai nepildytų, tai po priderančio persergėjimo turi būti nuo draugystės atskirtas (Ibidem)... Bet lyg ant tų patyčių buvę nutarta, kad „kuopos perdėtiniui (J. Andžiulaičiui) tapė pavesta agitavoti, idant tas nutarimas taptų priimtas ir kitose kuopose. (Ibidem ir slgk. '92 „V. L.” N. 5). Kaip šitą nutarimą draugystės perdėtiniai išpildė, iš to galima suprasti, jog „turėjau pasirūpinti, idant p. Andžiulaitis veiktų atsitrauktų nuo „Vienybės” — rašė kun. Burba. (Ibidem).

Geresniam šitojo momento satikių nušvietimui pakartosiu čia paties Dr. J. Šliupo laišką, kun. Burbai rašytą tuojaus po viršminėtam L. M. D. susirinkimui 2 d. Vasario 1892 iš Baltimorės, kur jis, regimai, Wilkes Barre pasisekimo su pacijantais neturėdamas, buvo sugrižęs ir mėginęs apsigyventi, bet ir be pasekmės: Laiškas kun. Burbai adresuotas nuo 312 S. Bond Str., štai jis:

Baltimore Md.

312 S. Bond Str.

Mylimas Kunige ir Drauge!

Asz su nerimasczia laukiau gromatos po to, kaip paraszei, jog 31 d. sausio busia nepaprastas suėjimas sanarių kuopos Plymouth'e, kur dalykai taikos ar netaikos taps apsvarstyti ir galutinai pabaigti. Isz to, ką dabar

žinau, aš labai džiaugiuosi, tuomi labiaus džiaugiuosi, kad ir Tu pasirodei įlaidžiu iš savo pusės ir linkęs ant suderybų. Kas naudos iš visokių kremsciojimųsi ir pykestavimųsi? Juk tik dėl tokių dalykų ne dabar yra tinkanti valanda:

Turime juk mės lietuviai nedraugų iš szalies daug; netik maskoliai ir lenkai, bet dar ir daugelis paczių lietuvių rupinasi pakrikdyti darbus atliekamus dėl lietuovystės. Lenkai pirma manę ėdė, lyg szunės pasiutę, dabar jie Tavę taip pat ėda, nors ir manęs dar nepamirszta visiszka! Ale nuo lenkų mės lengviaus galime atsikratyti, taipgi galime palengva numalszinti ir prieszius tarp lietuvių. Bet su maskoliais mums yra sunki kova už akių. Kožna diena ten atnesza mums smugį. Juk jau ir kun. Jurgaitis tapė uždarytas i kliosztorių, o kiek dar tuomi paczių keliu neužilgo nueis?! Kitus vėl gabena i kalėjimą, kur taip gardu yra buti, jog iszėjus veikia prisieina mirti, k. a. Aleksai! Negana to viso — žada javus iš mūsų magazinų varo atiminėti! Ir czion ne galas.... Szitą pamedėlį „Morning Herald“ pranesza, jog caras esasz projektą iszdirbęs dėl užvedimo baudžiavos Maskolijoje, kuris projektas busis tuom tarpu įgyvendintas gub. Samaros ir Saratovo, ir jei gerai nusiseksis umai paplatintas ant visos Maskolijos, tai žinoma ir ant Lietuvos. Suprantu, jog žmonės tam prieszinsis, bet rasis daug ir tokių, ką nesupras vyresnybės darbų ir tyliai priims projektą, ipacziai kad bežiamius primegs prie tam tikrų lopu žiamės!... Man rodosi, jog mums viską reikia užmirszti akvyvaizdoje tokių baisybių, gresianzoių mums iš pusės maskolių vyresnybės.

„Apszvietoje“ žinoma nėra ką religiją užkabinėti; aš norėcziau visai religijos klausimais neklapatyti. Aš

apie kunigų darbus gerus ar blogus visai tylėti bus galima, nežinau; vienok ir atsitinkant tokiems straipsniams, žinoma istorizškiems, juk bus galima vesti politiką sutaikingą, ne arzinanciją, ir bus kantantos abi pusės. Jei turėsi kokį rasztą, praszau man prisiųsti. Vėliaus asz pats apsigyvensiu Plymouthe ir sikiu, kad galėsime isz draugės tokiuose dalykuose pasisznekėti ir dalykus kreipti pagal reikalus mūsų giminės. Asz isz savo pusės noriu, kad kuomi mažiaus butu vaidu, nēsa tada ir menkas darbas turi didoką isznaszumą, kuomet besivaidyjant ir stambesni darbai nedidę turi vertę.

Asz jau mierijau szia nedėlę į Plymouthą važiuoti, bet man nepasiseka susikolektavoti pinigų nuo ligonių — Baltimorėje mat yra bedarbė tame laike. Ale visgi szitą mėnesį tariوسي ten apsibuvinsis. Man rodosi, jog arcziaus gyvenant nebus priezasties dėl vaidyjimosi, o gal bus daugiaus progos dėl darbų ant lauko lietuvystės.

Dabar jau turiu umai parupinti No. 1 „Apszietos“; dažinojau, jog Pauksztys rokuosis 33 dol. už arkužą druko, bet nežinau, ar jis skyrimai rokuos už broszuravojimą ir t.t. Nevisai bus pigu, nors ir ne per brangu.

Ar nežinai adreso dėl gromatos pas kun. Jurgaitį? Jei žinai, praszau man jį suteikti.

Tuom tarpu mēs nevisi sveikatuoėjame, sziaip viskas einasi nei szio nei to.

Sveikindamas Tavę liekuosi su guodone.

J. Szliupas.

2. II. 92.

Keliom dienom prieš tai, Dr. Sliupas buvo rašęs „Mylimam Kunigui Burbai“, kad pas jį (Sliupą) buvę vokiečių laisvamanių atstovai žadėdami finansinę pašalpą už paskleidimą jų antitikybinių raštų lietuvių kal-

boje; „vokiečiai siūlą mums“, rašė Dr. Sliupas kun. Burbai, „kaštus spaudos, bile tikt raštus jiems įteiksime. Juk norint, galima yra pasinaudoti tą prisiūlojimą dėl propagandos antikatalikiškos“. ('92, „V. L.“ psl. 276).

Ar daug prisidėjo vokiškieji laisvamaniai prie „Apšvietos“ leidimo lėšų apmokėjimo, man, kol kas, nepasisekė iširti. Taip pat kategoriškai nedaug tegalėčiau pasakyti ir apie rusiškąjį anarkistų prisidėjimą, kuri minėjo Andžiulaitis prieš pasitraukiant nuo „Vienybės“ ir kuri pareiškimą kun. Burbą savo paskelbime '92 „Vien. L.“ N. 23-me paminėdamas, įtarė tuometinius „L. Mokslo D-os“ vadovus esant „išguldytojais“... tų „anarkistiškų raštų“.

* * *

Dar 1891 m. Sliupas su Andžiulaičiu suprato neilgai galėsia „Vienybėje Liet.“ gaspadoriauti ir dėl skaitytojų šimtais atsimetimo nuo to laikraščio, dėlei ko leidėjas pradėjęs nerimauti ir skustis ypač po atsilankymo pas šenadoriškis: „Vien. L.“ N. 30 J. Paukštys, šenadoriškių bičiulių spiriamas, šiaip atsiprašinėjo: „Pereitame numeryje „Vienybės“ per redaktoriaus nepasauką patilpo vienas straipsnis, užgaunąs mūsų šventą tikėjimą, todėl pranešu skaitytojams, jog toliaus saugosiuos, idant nieko pikto mano laikraštyje nepatiltų. Zinoma, kas patilpo tai ne iš pikto noro, bet iš neapsisaugojimo mano J. Paukštys“.....

Ištikusiuose ginčiuose po atstatydinimo iš redakcijos Andžiulaitis, teisybė, rašė „Plymouth Tribune“ angliu laikraštyje, būk jis radęs tik 300, o palikęs „Vienybę L.“ su 600 skaitytojų. [Bet tai buvo drąsiai paleistas melas,

kad įskaudinus be atsikirtimo galės leidėja, visad besigyrušį keliais tūkstančiais skaitytojų. Tas pagyras ypač reikalingas buvo radens rinkimų metu, kada politišką partijos ateidavę derėtis su leidėju, idant šis už tam tikrą kainą paremtų jų kandidatus. Paties Andžiulaičio tvarkomos ištisų 1891 metų „Vienybės L.“ numeriuose buvo pagarsinta nedaugiau kaip 180 užsimokėjusių už visus metus prenumeratą (2 dol.), o kas pusė metų (po 1 dol.) mokėjusių buvę garsinta vien 316, tai yra 158 prenumeratoriai, mokėjusie kas pusmetį — iš viso nebuvo 340 pilnai užsimokėjusių prenumeratą, pačiam Andžiulaičiui atskaitą duodant. Gi sekančiais 1892 iki 12 gegužio mėnesio tebuvo 79 pilnai užsimokėję prenumeratoriai ir 186 užsimokėję po 1 dol., vadinasi leidėjas negavęs nei 300 dol. iš prenumeratos tų 1892 metų pirmoje pusėje. Andžiulaičio žinota, kad leidėjas nedrįsias anglų laikraštyje pasirodyti su taip menka klientelija. Ir teisybė, leidėjas J. Paukštys paliko tą Andžiulaičio priekaištą neatremtu, vien pasitenkino savo brolio Silvestro Paukščio pareiškimu tam pačiam „Plymouth Tribune“ ('92 „Vien. L.“ p.—276), kad Andžiulaitis buvęs atstatytas iš redaktoriaus vietos dėlei to, juog per jo nevykusius raštus apie 1000 skaitytojų pametė skaite „Vien. Liet.“

Taigi, žymiai sumažėjus paramai iš skaitytojų pusės, leidėjas, kaip paprastai, kreipėsi į kun. Burbą su savo skundais. Šis jausdamas moraliai atsakomingu už pripiršto redaktoriaus leidėjui daromas žalas, išmokėjo kelis šimtus parodytų nuostolių, priimdamas nuo leidėjo raščiuką, kad ta žymi pinigų suma būsianti jam atlyginta ateityje aplinkybėms apsikeitus. Bet pinigus mokėdamas kun. Burba išgavo tvirtą leidėjo prižadėjimą, kad šis prie pirmo jo pareikalavimo paleis J. Andžiulaitį, taip visiems

buvusiems „Vien. L.” bičiuliams įkirėjusi. Tuom tarpu Plymouth'e pas lenkų kleboną kun. Tomkevičių buvo atvykęs Seinų seminarijos klierikas Jonas Sutkaitis, kuris pasakojo ir apie klieriką A. Miluką, tuomet Tilžėje prie „Varpo” redakcijos prisiglaudusi. Kun. Burba tuojaus prisiuntė laivakortę ir pakvietimą A. Milukui, kad atvykęs dirbtų „Vien. L.” redakcijoje. Šis atvykęs Amerikon nuo pusės gegužio m. 1892 užėmė Andžiulaičio vieta.

Andžiulaitis su Šliupu (tuomet Plymouth'e apsigyvenusiu), padarę tinkamą agitaciją „Liet. M. Dr-os” kuopose, '92 „Vien. L.” N. 18 paskelbė, prieš pasitraukdamas iš redakcijos, kad „Apšvieta” „išeis be „cenzūros” netik maskolių vyresnybės, bet ir nekurių lietuviškų ponų, kurie tą urėdą nori prisisavinti nuo carizmo” ('92 „V. L.” psl. 211).

„Apšvieta” pradėta leisti ne pas Paukštį, bet iš Prūsų 1892 metų vasarą ir sekančiais 1893 metais.

„Apšvietai” pasimirus sekančiais 1894 m., jos vieta kaip „L. Mokslo Dr.” organas užėmė „Nauja Gdynė”,ėjusi iš Mt. Carmel kas savaitė. Abiejuose leidiniuose Dr. Šliupas, anuomet uolus revoliucionierius anarkistas, bet pirm viso ko nuožmus klerofagas pasirodė pilname savo karingume. „Lietuviškuose Raštuose ir Raštininkuose”, „L. M. D.” išleistuose dar 1890 metais, jam reikėję susilaikyti, kad perdaug neižeidus dar jam reikalingo kun. Burbos.

Savo meto lituanofilų, Lietuvos iš miego budintojų atsinešimą į nekultūringą Šliupo žurnalizmą užrekdavo 1894 metų „Varpas”, kurio tuometiniai redaktoriai ypač N. 4 neiškentė nepareiškę savo pasibiaurėjimo panašiams raštams, (1893 metų inteligentų suvažiavime

nesigailėta papelkimo žodžių Jankui, kaipo Šliupo laikraštiniųinkavimo atstovui)....

„Nauja Gadynė“... ..tikėjimo klausime, matoma, eis „Apšvietos“ takais... aitari antitikiėjimiška tendencija jau aiškiai matyti N. 2 Nauj. Gad.... „košernas kunigas“, „tas rakalis bus košernas“, „lietuviška klierikališka species labai vaisinga — kas mets pagamina po keletą praskustu galvų“... „šventabezdiška Vienybė“ ir t.t. Tokie epitetai ir išsireiškimai, rodos, nepritiktų mokslo Draugystės organui... nuo Naujos Gadynės tiesiog dvokia abnegacija“..... taip rašė „Varpo“ N. 4-me recenzentas Paulius (Dr. P. Matulaitis) apie L. Mokslo Dr-jos leidinius, kuomet geriausi tarp „mylimo“ kun. Burbos ir Dr. J. Šliupo santykiai virto aršiausios rūšies antagonizmu, tam kunigui išsibodėjus J. Andziulaitį iš „Vienybės L.“ redaktorius vietos.

Penktame tų metų (1894) „Varpo“ numeryje straipsnyje „Lietuviški laikraščiai“ tas pats Paulius — Dr. Matulaitis rašė:

„... „Apšvieta“ su Nr. 14—15 paliovė ėjusi; į jos vietą užgimė „Nauja Gadynė“... „Nauja Gadynė“ kaip ir „Apšvieta“ skaitosi organu Lietuvių Mokslo d-ės. „N. G.“ apsiėmė varyti tą pačią vagą, kuria pradėjo versti „Lietuviškasis Balsas“, o pereituose metuose varė Apšvieta“. „N. G.“, kiek galima spręsti iš išėjusių N Nr., nori siekti dar giliaus, neg jos pirmtakūnai... Siekis „N. G.“ yra aiškinimas Lietuvos darbininkams kapitalistiškos draugijos organizacijos, išrodymas viso neteislingumo šitos organizacijos ir t.t... Kitas siekis „N. G.“ — griauti katalikišką tikėjimą ir persekioti kunigus... ..„N. G.“ tepalų nesigaili, kad tik geriaus išrodytiū išteptieji. Epitetai kaip „judošiai“ „siurbėlės“ „šėtoniška veislė ilgaskvernių“...

....„šventabezdiška Vienybė" ir t.t. randasi ant kiekvieno žingsnio... Rodos, plūdimai nepriimti nė geroje draugijoje, nė rimtoje presoje", neiškenčia „Varpo" recenzentas neišreiškęs savo perspėjimo išismaginiusiam „L. M. Dr-os" vadui, „žmonių švietėjui". Vardan šventos teisybės čia negalima tylėjimu praleisti faktą, kad tas „švietėjas" savo pranešimuose vyriausiai Senadoryje nedėdienių vakarais, o dar labiaus pas porą vietos šinkorių „priebaro" šimtą kart baisesnius koliojimų žaibus svaidė į savo tikrus ir tariamus priešus.

„Dar vieną daigtą" „Naujoje Gadynėje" — rašo tas pats „Varpo" recenzentas Dr. Matulaitis ('94 m. „Varpe" p. 77), — „pabraukti reikia tokį daigtą, kurio negalima buvo patėmyti nė „Liet" Balse" nė „Apšvietoje": kalbu apie simpatiją anarchistams: kur kas kokią eksplozija padarė, kur kas norėjo ką padaryti, bet nepadarė, nėra policija sučiuopė ir t.t... Sunku suprasti motyvus šitu simpatijų „Naujos Gadynės" dėl anarchistų, ypač kad visi žymesniejie Europos socialistai pripažįsta juos už psichopatus ar stačiai už žmones nežinančius ką darą. Taip „Nauja Gadynė" turi dar spalvą anarchistiško laikraščio" — baigia „Varpo" recenzentas.

Sliupo, Andžiulaičio, „Vienybėj Liet." netekus savo radikalei ir asmeninei propagandai skleisti įrankio, mėginta panaudoti „Liet. Mokslo D-ja" tam tikslui, bet tokiai veikmei energingai pasipriešino daugelis narių. Pats „centrališkas" tos draugijos išdininkas" Silvestras Paukštys, '92 „Vienybės L." N. 26 (p. 312) rašė: „jis (Andžiulaitis) piktas ant kun. Burbos, bet ar privalo už tai jis užpuldinėti ir dergti kun. Burbą ant „Mokslo Dr-ės" susirinkimo.... Jeigu p. Andž. mislija sukelti žmones prieš kun. Burbą ir priversti jį išvažiuoti iš Ply-

mouth'o, tai tegul užsaukia mitingus tam tikrus, o ne pasinaudoja dėl to dalyko mitingais M. Dr..... Laimingi tie lietuviai, kur neapsigyveno p. Sliupas arba Andžiulaitis: nereik ten nei tokių vaidų kelti, nei rūpintis apie „katalikystės griovimą“. Ir mūsų „Mokelo Dr-ės“ šaka laikėsi gana gerai, nereikėjo vaidytis, bet atvažiavo p. Sliupas iš Baltimorės. kur tiek vaidų ir piovynių pridirbo lietuviškoje parapijoje, o štai ir mes ...nekurie misli-jame apie paardymą parapijos, pavarymo kunigo ir, Dievas žino, da apie ką...”

Tų pačių metų „Vien. L.“ N. 30 (p. 360) paduodamas pajamų atskaitą (buvę pas centralį išdininką 76 dol. 56 centai. R.), tas pats „Liet. Mokslo Dr-os“ viršininkas rašo: „Bet... žmonės pradėjo naujus apaštalus bedievystės suprasti..... kaip Sliupas ir Andžiulaitis pradėjo skleisti žmonėms savo asabiškumus ir aitrią bedievystę, tad išmintingesni lietuviai pradėjo nuo šios draugystės atšalti... prie jos šią dien tebesilaiko iki kam keli neišmanesni mūsų broliai”...

Toliaus rašydamas, kaip Sliupas su dviem vyrais mėginęs atsiimti jo globojamąjį turtą, centralis išdininkas prašo draugijos kuopą „atrašyti, ar atiduoti pinigus p. Sliupui ar ne? Jeigu man visos kuopos parašysite, kad p. Sliupui atiduoti pinigus, tai aš su miela ukvata atiduosiu, idant kuogreičiausiai atsikratyti nuo „M. Draugystės.“ Centralio „Liet. Mokslo Dr-os“ išdininko S. Paukščio atsinešimas link tos organizacijos buvo tipinga visų Amerikos lietuvių katalikų nuotaika.

„Vien. Liet.“ biūnoliai pamojo ranka ant visų Sliupo pasikėšėjimų... Per kunigo Burbos tarpininkystę gavęs nuo Petrapilės Mokslų Akademijos profesorius Edvardo Volterio spaudai prirengtus rankraščius (Andžiulaitis

pradėjęs mokintis ant daktaro liovėsi kerštavęs, o daktaru patapęs visai išsižadėjo dalyvavimo lietuvių darbuotėje), „Vienybės Liet.“ leidėjas išleidžia Daukanto „Lietuvos Istorija“; „Lietuvių Katalikų Susivienijimas“ perspaudina Simano Daukanto „Būdą Senovės Lietuvių Kalnėnų ir Ziamaičių“, kurį vekalą tuomet vartojama rašoma kalba perrašė irgi tas pats kun. Burba; vysk. Valančiausko draugija atspaudina Tilžėje A. Miluko „Lendvą būdą prasimokinti rašyti“. Teatro draugijos lošia sceniškus vaidinimus; visose naujokynėse keliami protestai prieš rusų žiaurumus Kražiuose; susikuria daugybė susišelpimo draugijų ir parapijų statomos bažnyčios, įkurtos dvi parapijinės mokyklos (Pittstone ir Senadoryje) ir t.t.

Visuose tuose kultūros, tikybos, susišelpimo ir visuomenės organizuotės darbuose '92—'93 ir '94-ais metais dar neprasimušusio pro neturto ir vargo ledus Dr. Sliupo ir jo pasekėjų neįžymaus būrelio neturėta jokio dalyvumo, arba, kur nekur vien mėginta (NB tankiausiai be pasekmės) tuos darbus trukdyti, griauti.

* * *

Nors užsitęsė mano kalba apie Liet. Mokslo Draugiją ir jos Lietuvai ir lietuviams daugelį nemalonių darbų, bet kad geriaus anuometiniū^s satikius^{is} nušviesti, atšauksiu čia iš nirvanos 1892 metų „Vienybės Liet.“ (N. 37) nusiskundimus dėlei keisto naujo daktaro Sliupo pasirodymo Plymouth'e, Pa.

Tų (1892-ųjų) metų rudenį buvę Amerikos prezidento rinkimai. Vietos skaitlingi išeiviai: lietuviai, slavai ir lenkai sutarė sukurti iš vien politiškąjį kliubą ir balsa-

vimuose paremti „tik tokį kandidatą, kuris rūpėjis apie mūsų ateivių reikalus“. Dr. Sliupas, išrinktas viename posėdyje bendro trijų tautų komiteto viršininku, „per visą mitingą lenkišką kalbą užlaikė kaipo urėdišką ir net į mus, lietuvius nesiteikė perpasakoti visą parėdką lietuviškai“... „daug lietuvininkų“, — tęsia „V. L.“ korespondentas, — „pasipiktino iš tokio pasielgimo p. Sliupo, sakydami, jog pirma kalnus vertęs jis ant lenkų, o dabar „lietuvininkus nori parduot lenkams“, kuriuos vadina „rodakais“.... „lenkai paraginti tokiu prisilaizymu prie jų liglaikinio prezidento (Sliupo) ėmė net minavoti, jog žodis „polak“ apima ir lietuvi ir slavoką ir jog mes visi esame sūnumis vienos motinos (gal „ojeziznos“)“...

Oportunistui Sliupui, dėl savo radikalizmo ir „visokių kremsciojimūsi“ netekusiam vardo pas vietos lietuvius, parūpo pasigauti slavokai ir lenkai. Savo „bizniu“ besirūpindamas, jis pamiršo savo netolimos praėities taktiką. Pirm keleto metų „Unijoje“ jis koliojo naujalenkais baltimoriški kun. Konėiu, ką ansai klausė newyorkieėiu lietuvių išpažinties, pasiprašęs New Yorko arkivyskupo leidimo per jų kleboną — lenką kunigą; „Liet. Balse“ (1887, N. 5 ir 6 p. 71) nekultūringiausiai dergė chicagiški Dr. Kasakauski už tai, kad tas mėgines tarp vietos lenkų pasigauti dolerių nuo lenkų pacientų savo šeimynai išmaitinti.

Anuomet Sliupas savo korespondento lūpoms pašiepęs Dr. Kasakauski už patarima, juog vaikuėiai reikalauja „sveiko peno ir tyro oro“, išvadino jį „šandaktariu“, „daktarpalaikių“, „naujalenkiu“, o apie jo raštus „Wien. Liet.“ nusprendė, kad „mūsų gadynės piemenys daug geresnes gromatas rašinėja nei „to „daktaro“ (svetimėzenkliai „Liet. Balso“. R.) gromata paukštėnėje (sk.

„Wienibėje“). Dabargi ir Sliupas, jau daktaru patapęs, plymouth'iečių mitinge lietuvių savymeilę drįsta užgauti, „rodakams“ — lenkams pataikaudamas!

Quod licet Jovi non licet bovi! Bet Plymouth'o lietuviai kitaip manė. Jie dar neseniai turėjo didžiausias varžytines su lenkais už bažnyčią ir kapines (lenkų peštukų vadas Martin Wilczewski dar ką tik iš kalėjimo buvo išėjęs, kur teismas jį padėjo, kad vietos lietuviai susidėję lėšų iškėlė jam kriminalę bylą už išniekinimą lietuvių lavonų). Lenkams pataikaujančio Sliupo užgautų plymouth'o lietuvių sutarta, juog visos trys tautos — lietuviai lenkai ir slavokai — „atskyrium rodavosis ir laikys susirinkimus tik paskui susižinos tarp savęs... In Lietuvių komitetą išrinkti: J. Paukštys D. Venclova ir J. Zukauskas. Kas nori įgyti popieras amerikiškas turi kreiptis pas šiuos vyrus“. ('92 „V. L.“ N. 37 p. 456).

92-ųjų metų Amerikos prezidento rinkimų incidentas Plymouth'e Dr. Sliupui biznio nepataisė, keršto bet ir perdaug sukėlė; lenkai matydami, kad jis negalys vietos lietuvių jų globali pavesti, nei nemislijo apie jo rėmimą, o įerzinti lietuviai, ypač Puncko dzūkai nei girdėti nenorėjo apie tokį „lenkininką daktara“. Dr. Sliupas išsikraustė iš Plymouth'o, vėl grįždamas Senadorin, kur jam Kalnėnas paskutinėse „Liet. Balso“ dienose tiek nemalonumų buvo pridaręs, kad jis priverstas buvo prasišalinti „toliaus nuo parodavietės dėl lietuviškojo šviesto“. Plymouth'o klebonui kun. A. Burbai nereikėję rūpintis, nei jokių pastangų daryti, kad paskubinūs „Baisaus Barzdočiaus“ (kaip Sliupas pats save vadindavo) išsikraustymą.

Prof M. Biržiška savo „Mūsų raštų istorijoje“ (p. 67) be reikalo didina tuometinius vaidus iškilusius.

Esą „tarp šliupininkų (šliupinių, šliuptarnių) ir burbininkų (pirmą kartą apie šį paskutini išsireiškimą patyriau iš „Mūsų raštų istorijos“. R.) prasidėjo kova, kurios obalsiu buvo kova tarp mokslo ir tikybos, dar karštesnė ir smarkesnė, kaipo Sliupo su kunigais prieš atvykstant Burbai į Ameriką”...

Teisybė verčia mane ir čia pertraukti išmokslinto profesoriaus išvedžiojimus. Savo vietoj išrodžiau, kad Sliupas per „Liet. Balsa“ įvedęs chamizmą į mūsų laikraštija, visai nežymią įtaką darė Amerikos lietuviams, nes tarp 35 tūkstančių išeivių, po visą Ameriką išsiblaškiusių, vos šimtelį skaitytojų teturėjęs. Taip ir dabar 1892 metais žymiai pasididinusiam išeivių skaičiuje trys šimteliai „Vienybės L.“ ir apie pora šimtų „Apšvietos“ skaitytojų buvo it lašas vandens jūroje. Amerikos lietuviai '92—'94-ais metais kurdami draugijas, parapijas, net naujas mokyklas įrengdami (po Mahanoy'aus Pittstone ir Senadoryje), mažai ką paisė Andžiulaičio per „Plymouth Tribune“, paskiau Dr. Sliupo per „Shenandoah Evening Herald“ — anglų laikraščius paleistų paškvilių, taipgi nekrepė domės į „L. M. Dr-os“ leidiniuose visokius prasimanymus ir koliojimus.

Pavadinimas anuometinių Burbos su Sliupu vaidų „obalsiais kovos tarp mokslo ir tikybos“ visai nevykęs ir neatatinka tiesai: pirmojo raštai ir kalbos neišėjo iš „lietuvystės“ idėjos srities ir nei panašumo neturėjo į teologiškus raštus, Sliupo gi raštams ir kalboms irgi toli buvo iki mokslui. „Jei Tersito, „karkiančio kaip varna“, nei Homeras prie mokslinčių nepriskaitė, tai kodėl paibaigoje XIX šimtmečio lietuviams Sliupo et consortes kakologija prisieitų mokslo šakos vardu pagerbti?!

* . *

1889 m. buvusių „Liet. Balso“ biūvelių būrelis įkūrė Senadoryje Vytauto draugijėlę, sekančiais metais išleidusią Prūsiose „Lietuvos Mesiją“ — brošiūrėlę, sukėlusią bereikalingų tikybinių ginčų aibi, kad net Andžiulaičio redaguojamoji „Vienybė“ (1891 m. N. 9) tarėjusi nupeikti jos leidėjus — „išleidimą reikia parokuoti už nenau-dingiausią dalyką dėl lietuovystės“.....

* . *

Pasiryžus man plačiau nušviesti kun. Burbos ir Sliupo darbuotę „Liet. Mokslo Dr-joje“, kalba apie 1889 me-tus perdaug nusitęsė, tad geresniam dėmesiui, baigdamas šio vakaro paskaitą, trumpai pakartosiu jų žymesnius įvykius. Tais (1889) metais susikūrė: Scranton'e, Pa. šv. Kazimiero dr-ja, Pittsburgė lietuvių lenkų kareiviška draugija, Samokine irgi lietuvių lenkų susišelpimo draugija, Plymouth'e šv. Jurgio ir šv. Juozapo dvi susišelpimo draugijos, taip pat Senadoryje dvi panašios draugijos, tik su daug menkesniu narių skaičium, beje Algirdo ir Vytauto. Iš viso susikūrė tais metais septynios draugi-jos Pensylvanijos valstybėje; dvi paskutinas sukūrė Sliupo pasekėjai.

Bostone tais metais daug kalbėta apie įkūrimą šv. Ka-zimiero draugijos, labai pagarsėjusios keletą metų savo vaidais, perkeltais į laikraščių skiltis. Cikagiečiai lietuviai tais 1889 metais labai garsinosi savo šv. Kazimiero draugi-jos pirmuoju balium, iškeltu Sulco svetainėje prie Noble ir Black Hawk gatvių. Tais pat metais susikūrė Cicagoje

„Lietuviškojo Varpo“ draugija, greit išnykusi. Plymouth'e, lenkų lietuvių bendroje parapijoje iškilus tautiniam vaidams, susikūrė grynai lietuviška šv. Kazimiero parapija. Metų pabaigoje naujo klebono kun. A. Burbos ir „Wienibės L.“ redaktoriaus Turskio iniciatyva Plymouth'e įsikūrė Teatro Draugija, sulošusi sceniškąjį vaidinimą ir tuojaus išnykusi. Baltimorėje Sliupo bičiuliai užmezgė „Liet. Mokslo Draugiją“

* * *

1890 Philadelphijoje įsikuria šv. Antano draugija, padėjusi įkurti to paties vardo parapiją. 1890 m. „Vienybės Lietuvninkų“ N. 27-me kun. Burba, rašydamas apie philadelphiečių darbuotę, skatina ir daug skaitlingesnius Pittsburgo lietuvius prie tokio pat darbo. „Philadelphia, kame nedaugiau 300 lietuvių“, rašo jis „sutvėrė savo parapiją, tai Pittsburgo lietuviai galėtų daug lengviau sutverti savo parapiją“... 1901 metais kilus vaidams, po ilgų bylinėjimųsi šv. Antano bažnytelė parduota, pinigų dalis pasidalyta, nupirktą prie Wharton, tarp 2 ir 3-os gatvių protestonų mūro bažnyčia ir pašvęsta vardan šv. Kazimiero. Klebonauja nuo 1893 (prie šv. Antano ir dabar šv. Kazimiero bažnyčioje) kun. J. Kaulakis.

1890 m. 22 d. sausio m., Plymouth'o lietuviams palaidojus savo dviejų numirėlių lavonus bendrose lenkų lietuvių kapinėse, trys vietos lenkai, su Martynu Wilczewskiu priešakyje „atėję į kapines atkasė lietuvių lavonus ir sudaužė karstus. Lietuviai, gavę Scrantono vyskupo leidimą, padavė lavonų išniekintojus teisman. Paskelbtas laikraščiuose tas lietuvių lavonų išniekinimas Ply-

mouth'e visoje Amerikoje sukėlė prieš lenkus daugelį mūsų tautiečių, beskestančių sulenkinimo bangose. „Wien. Liet.“ leidėjas J. Paukštys, kurio valgomų daiktų krautuvėje pirkti atėidavo nemaža vietos lenkų, iki šiam atsitikimui vis dar kalbėdavęs apie sugyvenimą su lenkais, paskutiniaisiais įvykiais suiršintas vienoje karčemoje užsitraukęs ėmė giedoti lenkų imno parodiją:

Jeszcze Polska nie zginęta, ale zginąc musi
Co moskal niezabił, cholera wydusi...”

Kiti dalyviai dar daugiau lenkus erzinančių eilučių sudėjo ir ta lenkus užgaunanti stanza paskiaus būdavo giedama išsitraukusių lietuvių, kad pradėjus karčemo kovas su lenkais. Vietos lenkai atsimekėjo J. Paukščiui griežčiausiu boikotu jo krautuvės. Netekęs lenkų klientų J. Paukštys virto užsikirtusiu lenkų antagoneistu.

1890 Pittsburge įsikuria grynai lietuviška šv. Juozapo draugija.

1890 m. vasario m. 12 d. Mahanoy City lietuviai turėjo „pirmutinį lietuvišką teatrą, pasemtą iš papročių ir apsiėjimų lietuviškų“. Kadangi vyriausiu rengėju to teatro buvęs D. T. Bačkauskas, vietos laikraščio „Saulės“ redaktorius ir leidėjas, tad „Vienybės Lietuvininkų“ ponai šnairiomis akimis žiūrėjo į mahanoyiečių pasiryžimus. Pačiam redaktoriui A. Turskiui atsisakius peikti „lietuviškąjį teatrą Mahanoyjui, kuomet panašus teatras Plymouthe buvęs iškeltas į padanges“ pirm kelių savaitių, pats leidėjas J. Paukštys tu metų „Wien. Liet.“ N. 8 parašė „Lietuvių Išdarkymą“, savišką mahanoyiečių kritiką, pilną asmeninių Bačkausko koliojimų ir pravardžiavimų. Vanodamas savo buvusį redaktorių, dabar rivalių

leidėja, p. Paukėtys nepaminšo teatro lošikus pagirti, kad „jiems visiems dailiai pasisekė“ atlošti savo roles. A. Turskiui pašiepus savo „boso“ raštą, šis labai užsigavęs. Tas incidentas irgi prisidėjęs prie pasitraukimo A. Turskio nuo „Vienybės Lietuvninkų“, kuris ir įvykęs į porą savaitių, daugiausiai kun. A. Burbos rūpesčiu.

1890 atvyko Amerikon Wloclawek'o seminarijos auklėtinis Baltrus Moleikaitis, zanavykas. Padirbęs koki laiką skrybėlių dirbtuvėje ir pramokęs anglų kalbos, veik įstojo į Albany vyskupijos seminariją Troy mieste ir, 1893 išvestas į kunigus, buvo nuskirtas lenkų parapijos klebonu Albany N. Y. Per porą dešimtų metų išstatė gražią bažnyčią, kleboniją ir mokyklą. Lenkų publicistai vadino jį „twardy litwin“. Po Didžiajam Karui turėjo pasitraukti iš savo įkurtos parapijos, nes jo parapijiečiai užsimanė tikro „rodako“ klebono. Pas lenkus klebonaudamas kun. Baltrus aprūpindavo vietas ir apygardos lietuvių dvasios reikalus.

1890 m. aušrininkas kun. A. Burba, nuo pat pradžios savo užsigyvenimo Plymouth'e užplukdęs „Wienibe Lietuwniku“ (nuo Naujų 1890 Metų „Vienybę Lietuvninkų“) savo raštais, vis nerimo dėlei redaktorius A. Turskio polonizmais iškaišytos kalbos. Savo atsidėjusiu sądarbininkavimu ir savo gausiomis aukomis išleistuvei, įgyjes pilniausią leidėjo J. Paukščio pasitikėjimą, jis pagaliaus kovo mėnesio pradžioje pakeitė vartojantį polonizmus redaktorių A. Turskį aušrininku Juozu Andziulaičiu.

Andziulaitis „Vien. Liet.“ N. 11 (6 d. kovo laidoje) žada „prisidėti nors krislu platinime Lietuviškos dvasios ir apšvietimo tarpe kylandžių iš miego lietuvių“ ir „pavestą mano rėdymui laikraštį rėdyti gražioje lietuviškoje

kalboje ir tikroje lietuviškoje dvasioje", (beveik pakartodamas kun. Burbos žodžius apie laikraščių pareigas ž. '90 „Vien. L." N. 10).

„Savo mierį (sk. siekį) atsieksias" rašo toliaus naujasai redaktorius Andžiulaitis „eidamas ranka rankoje su krikščionišku katalikišku tikėjimu, kuris šiandien yra kad tik ne vieninteliu ginklu mūsų rankose prieš išsiziojusius praryti mus nasrus šiaurinio mūsų pono. Todėlei gairinti ir šildyti širdyse mūsų žmonių esantį tikėjimą pastatysiu sau už pareigą"...

Sliupas, dažinojęs nuo savo šenadoriškių bičiulių apie Andžiulaičio pakvietimą prie „Vienybės L." rašė kun. Burbai 10 d. kovo '90:

„Kalnėnas (Anžiulaičio slapyvardis „Aušroje" ir „Liet. Balse") žinoma geriaus rėdys: tik tiek bėda, kad jis žmones labai suko, ir tai biednuosius, per ką iš dalies aš ant jo neturiu geros širdies, o priegtam ir prietikyje prie manęs Kalnėnas tankiai neteisiu pasirodė" ('92 „V. L." psl. 277).

Kun. Burbai, šitokią Sliupo gromatą gavęs, įsitikino labai sumaniai padaręs, pakinkydamas į literatini darbą gabią plunksną turinti, Sliupui iš malonės išėjusį jo bendradarbį. Manė jis, kad ir pats Sliupas padėsiąs jam saugoti nuo išsiskokimų „Vienybėje L." savo įkirėjusį skriaudiką. Bet uolus užgrudinti social-revoliucionieriai, kokiais buvo Sliupas ir Andžiulaitis, greit apvertė viršum kojom visus svajotojo kunigo planus. Andžiulaitis nei nemanė keisti savo pažiūrų, vien strategijos žvilgsniu matė reikalą apsimesti karštu katalikų gynėju, paėmęs į savo rankas išleistuvę,— įstaiga, kurią Amerikos lietuviai katalikai per ketverius sunkaus darbo metus segebėjo sukurti ir pastatyti ant tvirtu kojų.

Ir Jonas Sliupas greit suprato Andžiulaičio gudrumą padėsiant sudrątinti dėlei „Liet. Balso“ vargų bėdų išblaškytus laisvamanius, tad vardan idėjos jis dovanojo Andžiulaičiui skaudžiausias savo šeimynines žalas ir iki laikui užleido jam hegemoniją lietuvių išeivių viešame gyvenime. Sliupui labai reikalinga buvo duosnaus kun. Aleksandro Burbos pašalpa daktaro mokslus pabaigti. Taigi abudu vyriausiu paskutinių „Liet. Balso“ dienų darbininku, viens kitam aršiausiais priešais patapę, dabar darbuojasi, rašo „Vienybei L.“, organizuoja „L. Mokslo Dr.“, peikia visus lenkus kunigus, peikia lietuvių kunigus, vis išekirdami kun. Aleksandrą Burbą — vis tai daro pilniausioje sutartyje. Andžiulaitis pilnai užsimoka visas kun. Burbos parapijos komiteto reikalaujamas mokestis, eina šv. Mišių su pamokslu klausytų, pagaliaus atlieka Velykinę 1891 m. ir tą daryti prikalbina savo draugą Joną Sliupą, kada šiam, baigus mokslus, reikėję kelių šimtų dolerių užsimokėti universitetui, idant išduotų jam daktaro diplomą.

Tų (1890) metų pabaigoje padarius triukšmingą perversmą „Susivienyjime“ ir iškėlus kun. A. Burbą tos organizacijos vadu vieton kun. M. Juodišiaus, nepamiršta atkeršyti per „Vien. L.“ skiltis visiems kada nors praskaltusiems „Liet. Balsui“ ir Jonui Sliupui. Tai buvęs Andžiulaičio atlyginimas šiam paskutiniam už visas Kalnėno skolas Sliupų šeimvnei. Kad apsisaugojus nuo išikšimo J. Paukščio į Andžiulaičio Sliupo duumvirato gudriai sugalvotus planus, tame pačiame '90 m. „V. L.“ N. 41 aprašant mahanoyiški „Susiv.“ seimą, iškėlusį kun. Burbą į „Amerikos lietuvių priešakį“, nesigailėta gražiausių žodžių vainikų leidėjui Paukščio. Seimo aprašymas tai atkartojimai neva J. Paukščio, „Plymouth'o

šv. Kazimiero draugystės pasiuntinio", uoliausio lietuvių vystės ugdintojo, „nevidonų lenkų" priešo išmintingiausių kalbų. (Nevieną dešimtine prafundijo šis žmogelis, savo kaimyno A. Pajaujo karčemoje, besigėrėdamas prieš pataikaujančius girkšnojimo sėbrus „savo iškalba" Mahanoy'aus seime).

Pagirų smilkalais užmigdžius leidėjo ir jo didžiausio padėjėjo (kun. Burbos) budrumą, pradėta sistematinis visų galimų iškilti priešų diskreditavimas. Per ištisus 1890 metus kiekviename „Vienybės Lietuvniukų" numeryje ant pirmojo puslapio pačioje pradžioje būdavo atspausdinta: „Tas laikraštis yra patvirtintas ir pavelytas dėl skaitymo broliams Lietuviams nuo valdžios dvasiškos katalikiškos". Kun. Dr-as M. Juodišius, klebonas Brooklyno, kunigas A. Burba, klebonas Plymouth'o".

Gi po perversmui, padarytam Susivienijimo seime Mahanoy City, 41-ame 1890 m. „V. L." numeryje kun. Juodišiaus vardas išmesta ir patarimas skaityti šiaip skamba: „Nuoširdžiai veliju visiems broliams lietuviams skaityti „Vienybę" dėl naudos dvasiškos ir tėvyniškos. Kunigas A. Burba, klebonas lietuviškos parapijos Plymouth'o, ir vadas „Susivienijimo Lietuvių Katalikų Amerikoje".

Apie pirmąjį ligšiolaikinį savo katalikybės užtikrintoją „Vienybės L." redakcija to paties 41-jo numerio vedamajame straipsnyje skelbia: „surinkę daugybės faktų iš gyvenimo kun. M. Juodišiaus, skubinanmės išmesti jo vardą iš mūsų laikraščio" etc. ir žada sekančiuose numeriuose „kratyti morališkąjį purvyną" dėl „persergėjimo žmonių nuo vilko, kuris daugiau jau nei katalikišku kunigu nėra". Pažadėjimą tą Andžiulaitis pilniausiai išpildė: likusieji 1890 ir kone visi sekančių metų „V. L."

numeriai buvo išmarginti taip vadinamam „mud slinging — dumblų drabstymu“ ant buvusio sądarbininko.

Nepamiršta ir kitų buvusių „Wienibės Liet.“ bičiulių, o „Liet. Balso“ ir J. Sliupo antagonistų. 1891 m. „Vien. L.“ N. 2 (psl. 24) išvadinti išgamomis, gaudagrašiais ir atskalūnais čikagiškiai Andriušis, buvęs „Susivien. Liet. Kat. Dr.“ centralis pirmininkas, Dr. Kasakauskas, vienas uoliausių tos įstaigos kūrėjų ir Spokevičia, laikraščio „Lietuwos“ įkūrėjas — vėliaus 1892 m.

Dr. Kasakauskis, „Susivienyjamą Lietuviškų Kat. Dr-ju“ kuriant, „Wienibes Liet.“ į padanges iškeltas, 29-me 1890 m. to laikraščio numeryje dabar išrastas aršiausiu „nutautusiu išgamiu“, kokie „patys nutausta... ir kitus prikalbinėja eiti jų takais...“ Tame pat numeryje vėjo gavo ir buvęs didžiausias „Wien. Liet.“ pirmais metais sądarbininkas brolis Augustinas Zeytz (Zaica). — Visi jie su kunigais: A. Varnagiriū ir M. Juodišium buvo dabar „Vienybėje L.“ išvilkti iš „lietuovystės“ rūbų, papuošti „naujalenkių“ apvalkalu, kad lengviau galima būtų supiūdinti „vienibininkų“ minias ir juos pasmerkimo akmenimis svaidyti. Andžiulaičio turėta gabi laikraštinių plunksna, kurią valdė „geros galvos“ smagenys, tačiau dirbusios geidulių išblaškytos širdies įtakoje. (Daugelis tų kitiems prisegamų epetitu geriausiai tiko jam pačiam).

Iškoneveikimas Dr. Kasakauskio, dar 1879 metais „Lietuviškos Gazietos“ sądarbininko, daug darbo padėjusio prie chicagiečių lietuvių organizuotės taipgi pačios „Wienibes Liet.“ ir jos remiamo „Susiv. Liet. Katalikiškų Dr-ju“ veikliausio kūrėjo, sukėlė didelį nepasitenkinimą, ne vienoje Chicagoje. Leidėjui J. Paukščiui, buvusių bičiulių spiriamam reikalaujant, '91 m. „V. L.“ N. 11

buvo patalpinta viena iš daugelio prisijusių korespondencijų, kurios autorius „Lietuvis“ (tikra pavardė nuo Andziulaičio paslėpta, kad nekeršytų) rašo: „....., pas mus taip blogai nėra... netaip mes esame sulenkinti... nuo 1886 m. čia yra užsidėjusi grynai lietuviška draugystė šv. Kazimiero, skaitanti suviršum 150 draugų, ir iki šitam laikui būtų daugusi iki 500, jeigu tik lietuviai taip iškrikliai negyventų viens nuo kito, o juk Chicagos miestas apima beveik 200 ketvirtainių mylių.... kožną metą apie 4 d. kovo Draugystė pargabena lietuvišką kunigą savo kaštu dėl išpažinties klausymo velykinės... ir šitą metą draugystė pargabeno kun. Cižauskį iš South Bend, Ind., kuris išklausė 527 lietuvius..... surinkti pinigai, atskyrus išlaidavimus ant šito reikalo, liko paskirti ant lietuviškos bažnyčios, kurią norime pastatyti... dėlko pasiliko ant metinio susirinkimo išrinktas komitetas dėl pirkimo lotų (žemės)... Vienybės... buvo rašyta, kad Dr. Kasakauskis ir photographistas K. Butkevičia kaip atvažiavo į Chicago, tai visai tarp lenkų prazuvo... juodu gyvena ne kaippo lenkai, bet kaippo lietuviai... Kasakauskis yra uždėtoju lietuviškos draugystės, į kurią ir iki šitam laikui priguli, o p. K. Butkevičia irgi priguli į draugystę ir yra išrinktas vice prezidentu“...

Priverstas patalpinti viršminėtą atsisaukimą redaktorius Andziulaitis neiškentė nepadėjęs mažytėm raidėm puslapio apačioje pasargą: „sunku yra permąnyti nuomonę apie pagarsėjusias nepagirtiniais darbais žmogystas, ypačiai kas atsieina p. Kosakovskio... Bet vienas prigulėjimas prie pagalbiškosios draugytės neatlieka dar visų pareigų tautos akivaizdoje. Kam daug duota, nuo to daug ir reikalaujama“.

Savo rūšies „katalikų naujas apgynėjas“ redaktorius

mėgina primesti uoliam keliolikos metų darbuotojui visokius nebūtus įtarimus, kurių NB nei įvardyti pats neišdrįsta dėl baimės viešo susikompromitavimo. Užtyli apie to pirmojo Amerikos lietuvių daktaro (Kasakauskio) sądarbininkavimą „Lietuwiszkoje Gazietoje“, sunkų organizuotės darbą tarp chicagiečių, daug savo lėšomis (važinėjant iš Ohicagos į Penssylvaniją) prisidėjusi, beorganizuojant „Susiv. L. K. D-ju“. Andžiulaičiui—Sliupui Dr. Kasakauskis buvo nei kaulas gerklėje dėlto, kad jis praktikuoja gydymo, turis plačią klienteliją ir garsų vardą Amerikos lietuviuose, buvo priešų šių dviejų peršamos lietuviams bedievybės.

Gaivintojas (sic!) „žmonių širdyse tikėjimo“ Andžiulaitis, gildamas savo pykčio geluoni, moka gudriau paslėpti nei Sliupas, kuris neturėdamas ko kito primesti Dr. Kasakauskiui „Lie. Balse“ (1887) pasitenkino vien nekultūriniais pasikolijimais, visai nevykusiai pašlepdamas to daktaro patarimą liaudies higienos dalyke. Dr. Kasakauskis patarė anuomet lietuviams kuodaugliausiai tyru oru ir tyru vandeniu savo sveikatą palaikyti (ir Dr. Sliupas nedrįs dabar to neigti), tad „Liet Balsas“ (1887 N. 5 ir 6) rašė:

„Lenkiškas raštpalaikis vadinamas „Lekarz' domowy“... atklysta į Senadorį ...kaipo lietuvis, nenorėdamas turėti jokių susinešimų raštiškų su taomi šundaktariu, kaipo išgamiu ir neprietelium Lietuvos, duodu žinoti jam per L. Balsą, kad ano..... nemisliju prenumeruoti.... dėlto, kad „Lekarz Domowy“ neturi jokios vertės ir svarumo akyse lietuvių, bet ir lenko. Mums aiškiai liūdija mokslingumą ir didelę išmintį to „daktaro“ viena jo gromata paukštiniėje (sk. „Wienibėje L.“), mūsų gadyinės kiaulių piemenys daug geresnes gromatas rašinėja.

Tasai šundaktaris iš naujaleniško karščio pamiršo, kad mes gyvename jau pabaigoje XIX amžio... Nieko nerandame naujo p. daktarpalaikio raštuose... kaip tik apie sveiką „peną“ ir tyrą „orą“. Daktarpalaikiui reikėjo išguldyti, kokiū būdu vargšas darbininkas galėtų tą sveiką peną ir tyrą orą susigauti... Aš velyju p. K-ui perskaityti Kuokščio (Sliupo) knygutę apie „Auginimą... Mėgink, daktarėli, žengti į priešakį su žmonėmis, nors tau iš papratimo lengvesnė yra atbulžengysta su Plymouth'o plikgužiais (? Red.)“.....

Tai bejegio padūkimo nesąmoningi pasikolijimai, kurių negalėjo susilaikyti neišdrėbęs savo laikraštyje Sliupas, kone metams baigianties po Dr. Kasakauskio agitacijinių kalbų ir „Wienibėje L.“ raštu, kuriant „Susiv. Liet. Kat. Draugijų“ 1886 metų rudenį.

Dr. Kasakauskio veiklumas 1886 m., žinomo dar iš „Liet. Gazietos“ laikų Amerikos lietuviams, daugelį patraukė prie Plymouth'e kuriamosios organizacijos ir Paukščio leidžiamos „Wienibes“ ir, Jono Sliupo et consortes anuometiniu saprotavimu, atgrasino nuo „Liet. Balso“ bičiulių peršamo „Susivien. Liet. Amerikoje“. Pakartojimas bet panašių „Liet. Balso“ priekaištų ir pasikolijimo žodžių dabar (1891 metais) Paukščio gazietoje daugelio anuometinių veikėjų buvo nedovanotinas „Vienybės“ leidėjo nedėkingumas. „Jei Juozas Paukštys, Sliupo pažebotas, taip atsimoka pirmais metais jo gazietą uoliai gelbėjusiam Dr. Kasakauskiui, tai ir mes, ką savo apgarsinimais palengviname leidėjui išleistuvės našta, to paties atlvginimo greit galime susilaukti“ — taip kalbėjo nevienas žymesnių Senadorio vertelgų. Juozo Paukščio bičiulių, 1891 m. pradžioje.

Taigi kun. Aleksandrui Burbai su leidėju Juozu

Paukščiū besigerėjant jų adresu pasiūstais pagyros smilkalais, jų „katalikiškoje“ „Vienybėje Liet.“ visai nekrikščioniškai elgtasi su asmenų gera šlove. Ko bijotasi talpinti laikraščio skiltyse, tas paleista atskiruose purvino paškvilio lapeliuose, idėtuose tarp laikraščio puslapių. Visus gi tuos šmeižtus prasilavinusio laikraštiniuko mokėta apvilkti gražiais, literatiniais apdirbtais sakiniais. „Aulu“ ir „Kiaule“ „Vienybės L.“ literatų vadinamoji „Saulė“, teisybė, irgi nesiankščiojo savo polemikose, bet šios buvo šiurkštesnės ir jose paleisti nuodai nedarė tokios persisunkiančios skaitytojų prote įtakos. Andžiu-laičio poros metų darbuotė prie „Vienybės L.“ palaistė „L. Balso“ pasėta laisvamanybą ir kone padvigubino Amerikos lietuvių laisvamųjų skaitlių.

* * *

1890 Scrantono vyskupas O'Hara išventino į kunigus Juozą Zlotožinski, pirmą Amerikos lietuvių spaustuvės (M. Tvarausko Shamokine, Pa., 1874 m.) vaikiuką zecerį. Klieriku būdamas Zlotožinskis rašė „Liet. Balsui“, pas-kui „Wienibei Lietuwniku“. Nuskirtas vėliaus Pitts-ton'o šv. Kazimiero parapijos klebonu, kun. Jurgiui Kolesinskiui išvažiavus Chicagon, šis jaunas kunigas įkurė Pittstone pirmąją Amerikos lietuvių su anglų kalba ir visu atatinkančiu mokslo programu parapijos mokyklą, vėliaus jo ipėdinio klebono panaikintą. Kun. Zlotožinskis daug įtakos daręs kun. A. Burbai ano sąti-kiuose su J. Sliupu, jau į daktarus išėjusiu. Kun. Bur-ba, nesulaukdamas „Sauliaus (Sliupo) virstant Paulium“, liovėsi jį rėmęs.

1890 atvyko Amerikon, paliuosuotas iš rusų nelais-

vės kun. Jurgis Kolesinskis, iš Ramonų, Punsko parapijos dzūkai, ištremtas Sibyran po lenkmečiui. Per kn. Abromaičio, buvusio Punsko vikaro, jau Mahanoy City klebono, tarpininkystę buvo nuskirtas klebonu į Pittston'o lietuvių šv. Kazimiero parapiją. 1892 šitai parapijai gavus klebonu kun. J. Zlotožinską, kun. Jurgis Kolesinskas irgi kito dzūko, kunigo Valento Cižausko globojamas, buvo paskirtas Chicagos lietuvių parapijos klebonu. Pradėjus statyti dideją šv. Jurgio bažnyčią, senelis kunigas užleido savo vietą jaunesniam neseniai atvykusiam iš Seinų vyskupijos kun. Mot. Kriaučiūnui ir prie jo paskiaus gyveno. Mirdamas (1912) savo sutaupytus grašius paskyrė vietos lietuvių kapinėms įrengti.

1890 Bostono, Mass., lietuviai susikūrė šv. Kazimiero vardo susiėelpimo draugiją, kurion buvo susiraėę daugelis vietos lietuvių ir kelios deėimtys iš apygardos. Draugija sustiprėjus ėmė rūpintis ir šv. Kazimiero parapijos įkūrimu, ką ir padarė 1892 metais, atsilankius Baltimorės lietuvių klebonui kun. S. Pautieniui velykinės išpažinties klausytų. Kilus gi vaidams tarp vietos lietuvių ir „atsiradus keliems sukėiams ir vagims“ greitu laiku iširo poros metų darbas. Bostono veikėjų vaidų atgarsiai 1892 m. daug nemalonumo padarė anuometiniams laikraščių redaktoriams. Sv. Kazimiero parapijos ir atmintis greit išnyko.

1890 Pittsburge susiorganizuoja Jezaus Sirdies draugija (lietuvių — lenkų).

1890 Wilkes Barre. Pa. susikūrė šv. Petro ir Povylo susiėelpimo draugija, greit iširusi.

1890 m. 15 d. liepos Wanamie, Pa. susikūrė Gedimino susiėelpimo draugija, prigulėjusi į „Susivienyjimą“.

1890 m. Mahanoy City lietuvių klebonas pobažnyty.

je svtainėje kur buvo laikomos pamaldos, kolei neužbaigta statyti bažnyčia, užvedė mokyklą parapijonų vaikūčiams. Pirmu mokytoju buvęs Povylas Teleiša (trumpą laiką), po jam Jonas Cesna, baigęs tris klases Mariampolės gimnazijoje, vėliaus parvažiauvęs Lietuvon, žandarų susektas kaipo knygų platintojas ir ištremtas iš tėvynės. Anglų kalbos toje mokykloje nemokinta, nes anuomet Pensylvanijos valstybėje nebūta priverstino vaikų mokinimo.

1890 metais „Saulės“ leidėjas D. T. Bačkauškas išleido „Linksmi Wakarai, arba Surinkimas wisokiu puikių istorijų.“ ir Kalendorių 1890 metams. Plymouth'e, gi J. Paukščio spaustuvėje tais metais teišėjo kun. A. Burbos eilėmis parašytas veikalėlis „Ponas Bartkus“, kuriame autorius, daug igiltas Lietuvos ponelių, net valdžiai skustas, „pono Bartkaus“, adresu dėkoja persekietojams už žalas padarytas:

„Juk ir šiadien Lietuvoje yr Bartkų daugybė,
Ką tėvynės žygius ardo, biaurin jos šventybė.
Tai vis išgamiai — klaidunai, kurių protas siauras.
Lai Lietuvos tokius sūnus ryja pragaras kiauras!...”

Apgailėjęs

„Kam Lietuvą aš apleidau ir jos tamsius vaikus,
Kur daugiausiai reikia dirbtį dabartiniuos' laikuos”,
autorius apraudoja tebesnaudžiančią tamsybėje ir
vargstančią tėvynę, kurios

„Daug vaikų yr', kur tave blogais darbais trina,
Tavo papročius ir kalbą regiant kojoms mina”
ir tęsia

„Kad galėčiau brolių širdyn pilti tavo meilę,
Uzdžiovinčiau jų burnose lenkiškąją seilę;

Tad laimingas didei tapčiau, nebnorėčiau nieko,
O Lietuvos apšvietimas neštų jau ant tieko”.

Kun. Burbos tokiais obalsiais paskelbtoji kova Lietuvos laimės, apšvietimo ir prisikėlimo iš miego priešams — lenkams ir lenkuojantiems lietuviams ponams” veik patraukė visų Amerikos lietuvių dėmę. Eilių knygelės apie atbundančios Lietuvos priešą „Poną Bartkų” greit išsiplatino ir padėjo sukelti visur ūpą prieš lenkus ir lenkuojančius lietuvius, neapkenčiamos „poniškos” tvarkos ir tradicijų palaikytojus.

Deja, tas „lenkiškiosios seilės džiovinimas” išėivių „burnose” iš pat pradžios turėjo ir savo ydas. Pats veikimo inicijatorius savo darbuotėje nevisada susilaikė nuo erzinančio šiurkštumo, (tokios gi priemonės jug nepagimdo meilės). Jo pasekėjai dar toliaus žengė ir Lietuvos atbudimo akcija Amerikoje neretai virto atšaižia ir keršto pilna kova prieš savo tautiečius, nenorinčius ar gal ir nemokančius gražiai lietuviškai kalbėti. To viso pasekmė buvo ta, kad daugelis išėivių, ypač bajorų ir miestiečių pasiliko išstumti iš sugyvenimo su savo tautiečiais ir turėjo glaustis prie lenkiškų organizacijų: parapijų ir draugijų. Daugelis lenkiškų parapijų Amerikoje didelės pašalpos susilaukė iš Lietuvos bajorų ir šiaip sulenkėjusių lietuvių, kuriuos atgrasino nuo sugyvenimo su jų tautiečiais šiurkštus, net nekultūrinis apsiėjimas tikrų ar tariamų lietuvytės apaštalu.

Daug nukentėjes už skleidimą lietuviškų raštų tėvynėje, kun. A. Burba apsigyvenęs šalia lietuviškos spaustuvės ir laikraščio redakcijos, savo pareiga skaitė sueiti į artimiausius sątikius su leidėju — Juozu Paukščiu. Iš „Wien. Liet.”, kuri iki šiol vis atsiduodavo lenkišku raugu, greit pasklido giliausi tėvynmeilių obalsiai, poloniz-

mo neapykanta pamarginti. Kone kiekvienam numeryje to laikraščio skaitytojai turėjo progos skaityti paties kun. A. Burbos eilėmis ar proza parašytus straipsnius, taip pat vyskupo A. Baranausko patriotizmu persisunkusias „Gromatas iš Petrapilės“ ir t.t. 1890 m. kovo mėnesyje kun. A. Burbos rūpesčiu „Vien. Liet.“ redaktorius suole astisėdo aušrininkas Juozas Andžiulaitis, padėjęs J. Sliupui numarint „Liet. Balsą“, (Dėl idėjos J. Sliupas jam dovanojęs dabar sau padarytas žalias). Andž. kone numarino ir „Vien. Liet.“, įveždamas jį su gryna lietuviška kalba taipgi žmonių neapkenčiamą radikalizkumą ir šiurkštų šmeižimą savo tikrų ir tariamų priešų. „Vien. Liet. 25 metų sukaktuvės Jubilėjaus“ knygelėse to laikraščio bičiuliai rašo apie 600 skaitytojų pabėgimą, dėl J. Andžiulaičio raštų. Kun. A. Burba pripiršęs tokį redaktorių, rūpinosi ano pakeitimu ir savo klaidos atitaisymu ir tą padarė, progai pasitaikius 1892 m. pavasari.

1890 Tilžėje išėjo „Lietuvos Messijas“, parašytas lietuviams dėl prasiblaivimo nuo prietarų“. „Saulei“ pradėjus skelbti, kad tai Sliupo su kun. A. Burba susibičiuo-liavimo vaisius. M. J. Andriukaitis '92 „V. L.“ N. 7-me praneša, kad tas veikalas yra išleistas ir skleidžiamas vien šenadoriškės Vytauto draugijos. Gi tų metų „V. L.“ N—9-me skaitome „pasargoje apie kunigus“: „knygutė kvepia taip vadinama bedievybe ir jos išleidimą reikia parokuoti už nenaudingiausią dalyką dėl lietuvių tės“.

1890 m. atvykęs iš Lietuvos apsigyveno Senadoryje Dr. Jasinskis, mokinęs medicinos Vokietijos universitete ir tūlą laiką praktikavęs Maskvoje. Dr. Jasinskis, uolus, doras ir teisingas medikas, į jokias partijų politikas nesimaišė, rūpinosi vien savo profesijos reikalais.

1890 m. 26 d. gruodžio Baltimorėje ikurta Nikolajaus.

Koperniko susiŕelpimo draugija, vasarą 1891 metais turėjusi 37 narius.

1890 m. 1 d. spalio m. iŕkilo dideli ginčai „Susivienijimo Lietuviŕkų Katalikiŕkų Draugysėių“ penktame metiniame suvaŕiavime — seime, kuris įvyko Mahanoy City, Pa. Nuo 88-jų metų suvaŕiavimo, irgi tame pat mieste įvykusio, toji organizacija pradėjo vadintis „Lietuwiszku Susiwieniimu Ameryke“ (tokis vardas buvo vartojamas ant oficialių organizacijos antspaudų) arba vien „Susiwieniimu“ (kaip vadinama buvo toji organizacija daugelio jos virŕaiėių oficialiuose praneŕimuose jos organe arba „Garse“— 1888 m. „Wienibėj Lietuwnikų“). 1889 metų spalio mėnesio 4 dieną, įregistruojant tą organizaciją Pennsylvanijos valstybės Luzerne's apskrėio teismo įstaigoje, mieste Wilkes Barre, jos vardas buvo paduotas: „Susiwienijimas Lietuwniku Ameryke“. Sulyg valstybės įstatu reikalavimą penki jos nariai, Amerikos pilieėiai, po prisiega pasiraŕė tuomet: iš Nanticoke Pa. Thom Butkiewicz ir Joseph Koloszkiewicz, iš Plymouth'o Joseph Pauksztis ir William Semsis ir Sylvester Pauksztis iš Edwardsville. Tų metų „Susivienijimo L. A. Suvaŕiavime, įvykusiame Hazletone, Pa 5 d. lapkrėio, išrinktąją valdybą sudarė: Kun. M. Juodiŕius, Brooklyno ŕv. Jurgio par. klebonas. — rektorius, Tamas A. Butkeviėius, Nanticoke, Vladislavo Jogelos draugijos narys, — pirmininkas, V. Vroėinskas, Mahanoy City ŕv. Juozapo draugijos atstovas, — sekretorius ir Silvestras Paukŕtys, „Wienybės Liet.“ leidėjo brolis — iŕdininkas. Pats „Wien. L.“ leidėjas Juozapas Paukŕtys nepateko į vyresnybe: Hazleton'o Seime apŕreiŕkė žymus Schuylkill'o apskrėio lietuvių nepasitenkinimas Plymouth'o veikėjų vadovavimu. Suvaŕiavime nutarta vietoje iki ŕiol reikalaujamų 25 centų mokėti

po 1 dolerį nuo kiekvieno nario į Susivienyimo išda, taipgi po 1 dolerį Wienibes Liet." leidėjui, už ką tas siuntinėsią savo gazetą visiems „Susivienyimo" draugiju nariams savo laikraštį, kuris būsiąs „Susivienyime Garsu". Situodu nutarimu, o ypatingai antrasai, igaliojas draugijas uždėti 1 dolerio duoklę ant narių už „Paukščio gazetas", padidino nepasitenkinimą, kuri „Saulės" leidėjas, Paukščio rivalius, mokėjo užakcentuoti.

Penktąjį semą skelbdamas „Susivienyimo" rektorius kun. M. Juodišius rašė: „paduodu dėl žinios visuomenės, kad susiėjimas siuntinių prigulinčių į Susivienyimą ir norinčių prigulėti, bus Mahanoy City, Pa. 1 d. Spalių m. 1890". Vadinasi kaip iki tol buvo priprasta, kviečiama buvo suvažiaviman atstovai ir tųjų draugiju, kurios dar tik rengėsi išrašyti į „Susiv-a". Suvažiaviman pribuvę: iš Plymouth'o: kun. A. Burba su Juozu Paukščiu nuo šv. Kazimiero draugijos, iš Hazletono, Lazauckas ir V. Pečiulis nuo šv. Petro ir Povylo dr-os, iš Mahanoy City A. Danisevičius ir J. Zableckas, iš Mahanoy Plane nuo šv. Jurgio Kareivių dr-jos: Dom. Bačkauskas ir J. Miliauckas, taipgi „Susiv-o" valdyba: kun. M. Juodišius, T. Butkevičius „S Paukštys ir V. Vročinskas ir kunigai: P. Abromaitis bei Mašiotas. Seimo valdybon išrinkta: S. Paukštys pirmininku, V. Vročinskas raštininku, J. Miliauckas maršalka, o A. Danisevičius su kunigais A. Burba ir P. Abromaičiu knygu peržiūrėtojais. Išrinkus seimo vyresnybę, tuojaus prasidėjo didžiausi ginčai, kuriuos vis pradėdavo seimo pirmininko brolis Juozas Paukštys, reikalaudamas atmetimo ketvirtame seime pataisytos konstitucijos, paskiaus išliedamas savo tulžį prieš savo rivalių leidėją D. Bačkauską ir tojo pusę palaiKANŲ mahanoy'iškius atstovus, pagaliaus „akyplesiš-

kai kėsinosi ant organizacijos nepajudinamo turto" (anot mahanoy'iškių), „piršdamas Susivienijimui išleisti už tuos pinigus kokią naudingą knygą".*) Visi tame seime dalyvavusieji liudyjo, kad tik vietos klebone kun. Abromaičio šaltas kraujas ir griežtas tarpininkavimas keletą kartų neleido itūzusiems leidėjams ir jų bičiuliams nuo prasčiausių koliojimūsi pereiti į karčemines peštynes. Kun. Abromaitis keletą kartų ištraukęs iš įsikarščiavusių seimuotojų kedės, kuriomis anie buvo mėginę savo oponentų galvas daužyti. „Sitie vaidai ir koliojimai vienas kito kuo tolyn ėjo didyn ir ant galo visa svetainė suklegėjo" — rašo „Susiv. Liet. Am. Istorijos" autorius. Vadinasi ir svečiai atėję į svetainę pasistebėti į seimo iškilmes, užsikrėtę seimuotojų įkaičiu, pradėjo garsiausiais balsais išreikšti savo nuomones ir simpatijas.

Seimo pirmininkas, nepajėgdamas palaikyti tvarkos, uždarė posėdį ir su savo broliu Juozu Paukščiu bei kun. A. Burba išvažiavo namo. „Išėję gatvėn jie apsiskaitė, kad seimui užbaigti jiems nėra reikalo kitos svetainės ieškoti, kadangi Centro valdyba galima rinkti ir namon važiuojant", ką ir padarė „susėdę vienan vagonan", kaip nayviai nupasakoja „Susivienijimo L. A. Istorijos autorius (p. 67).

Taigi abu broliu Paukščiu (Silvestras ir Juozas) su savo klebonu kun. Aleksandru Burba, iš Mahanoyaus namon bevažiuodami „viename vagone" pasėdėję 40 minučių su hazletoniečiais V. Pečiuliu ir V. Lazausku ir namo parvažiavę, „Vienybės Lietuwniku" N. 41-me (8 d. spalio m. laidoje" paskelbė šitokius „Susivienijimo Lietuwniku Amerikoje" „urėdninkų adresus": prezidentas— Rev. A. Burba, Plymouth, Luz. Co., Pa., Vice-preziden-

*) „Susiv. Liet. Am. Istorija" p. 59.

tas — M. Oškinis 291 Silver Str., South Boston, Mass.,
Sekretorius — Mat. Vilkauskas West Hazleton, Luz. Co.,
kasierius — Sylvestras Paukštis, Edwardsville, Luz.
Co., Pa". (Jis buvo ir pirmiau išdininku).

☐ Vedamamjame to (41) numerio „Vien. L." straipsnyje
redaktorius Andžiulaitis vanojo buvusį pirmininką But-
kevičių, pasilikusį Mahanoy'uje seimą baigti. Esą „len-
kininkams paskutinė atrama išsprūdus iš jųkojų...
„Susiv.", nežiūrint lenkininkų priešinybių pastatytas
ant tikro kelio, kuriuo eidamas netruks išduoti dėl lie-
tuviškos tautos gausius vaisius... (Namon) važiuodami
delegatai (abudu broliu Paukščiu ir kun. A. Burba) šne-
kėjo apie pilną takto ir išminties pasielgimą kun. P. Ab-
romaičio, kuriam už tai prašė per „Vienybę" ištarti savo
lietuvišką padėkavonę"...

Tame pačiame „Vienybės L." numeryje (41-me) til-
po ilgesnis „Seimo Susivienijimo Lietuvinkų Ameri-
koje" aprašymas, kurį čia nekartosiu. Jį ištisa girdėjote
neseniai mano paskaitoje apie „1890 metų Vaidus". Se-
kančiame 42-me „Vienybės Liet." numeryje, kuriame til-
po kun. A. Burbos parašu naujai užgirtoji „Susivienijimo
Lietuvių Katalikų Amerikoje" konstitucija vedamam-
jame straipsnyje redakcija rašė: „Susivienijimas neturi
jokių reikalų kaip su ex-kunigu Juodišiumi, taip ir su jo
visais sėbrais, kurie... apsirinko koki ten komitetą. Ta-
sai komitetas kaip neturintis savo tarpe nei vieno sana-
rio Susivienijimo ir pašalinių išrinktas, neturi nieko
abelno su Susivienijimu. Lenkininkas Butkiewicz (Nan-
ticoke, Plymouth'o kaimynės draugijos atstovas ir bu-
vęs pirmininkas) mislyjo tokiu būdu paardyti Susivieny-
jimą... Siuomi pranešame, kad jokis naujas seimas ne-
bus šaukiamas iki kitam seimui... Susivienijimui ne

gręsia jokis paojus nuo šalies tų išgamių... Susiv-as stovi ant tikro savo grunto, dėlke lietuviškos draugystės be baimės gali prie jo rašytiesi”.

Gi 22 d. spalį „Vienybėje Liet.” (N. 42) kun. A. Burba paskelbė geriausiai patį autorių charakterizuojantį straipsnį — „Lietuvystės ir Katalikystės reikaluose”; kurio siekis buvęs „savo brolius apšviesti nevien tikėjimo dalykuose, bet ir tautiškuose”. Pamiršęs svarbiausią nevien kanoniškų bet ir pasaulinių teisių pagrindą — non condemnabitis nisi jure victum — stambiausią pasilikusiųjų salėje Mahanoy’aus seimą baigti šulą — buvusią organizacijos rektorių autorius išvelka iš visokios doros rūbų (kunigystės, kataikystės „o lietuviystės nēr ką nei šnekėti”); vienu plunksnos užsimojimu prie taip pažeminto buvusio savo bendro „Wien. Liet.” cenzoriaus pastūmė ir kun. Mašiotą, ką ans, anot jo, „prisiglaudė prie Bačkausko („Saulės” leidėjo), kuris katalikystę stato ant juoko ir trukdo jos propagandą”.

“ Tikram dalykų nušvietimui būtinais reikėtų atversti ir kitą pusę, pakartojant, ką „Saulėje” kunigas Juodišius su Mašiotu ir pats „Saulės” leidėjas rašė, bet kol kas 1890 metų to laikraščio numerių man neteko užtikti, todėl tegaliu vien atkartoti ką Paukščių bičiuliai „Vienybėje L.” rašė.

Viršminėtame savo straipsnyje kun. Burba pateisina savo pasiryžimą „su Dievo pagelba apkrikštyti nekaltus vaikučius Sliupo... pragaras sujudo, pasamdė Bačkauką ir jo tarnus, idant p. Sliupą atitrauktų nuo išganingo užmanymo”. Toliaus straipsnyje kaltinamas Bačkauskas su kun. Mašiotu už triukšmus Mahanoy’aus seime iškilusius. Kun. Mašiotas savo pareikalavimu, kad būtų atspaudinta „Gyvenimai Sventųjų” ir „Evangelijos” paro-

des pilniausią nesupratimą lietuvių tautos (nes pirmas veikalas jau „išduotas“ o antrąjį „Apžvalgos“ redakcija spaudina) ir skaitytojui paliekama nuspresti, ar už tąjį pareiškimą Mašiotas gali vadintis lietuvišku kunigu. Dar gerai uždrožęs minėtam kunigui, ką neatvyko sakyti pamokslo per pašventinimą Plymouth'o lietuvių bažnyčios ir tik išvakaro apie tai pranešė, klausia: „ar taip priguli lietuviškam kunigui daryti?.. ir tęsia „iš to matome, jog ne lenkai lietuvių trukdo, bet tuli lietuviškieji kunigai“.

Baigdamas savo tą straipsnį, kun. Burba savotiškai atremia kun. Mašiotą „Saulėje“ užmetimą, kad „nuo kelių mėnesių „Vienybė“ pradėjo stoti nekatalikišku laikraščiu“.... „Kad lietuviai“, rašo kun. A. B., „atmesti per lenkus nuo bažnyčios, baigia statyti savo bažnyčią, tada Juodišius ir kun. Mašiotas ant mūsų purvais drebia. Ar taip lietuviškiems kunigams pridera daryti? Ne, tai ne lietuviai, bet ardytojai lietuvių tautos ir naikintojai savo brolių.... Nesigailėsiu niekad, jog savo brolius užtariu, nes nuo manęs reikalauja ir katalikų tikėjimas ir mano motinos dulkės, Lietuvoje ilsinčios“... Taip karštai ir visa širdimi užstodamas Paukščių egoistinį ir šiurkštų gospadoriavimą Susivienijime, neseniai atvykęs iš tėvynės svajotojas kun. A. Burba visai pamiršo, kad pirm keletu metų tos organizacijos kūrėjams daug vargo ir rūpesčio buvo, kol išstengė apginti ją nuo J. Paukščio (ir jo užpakalyje stovinčio Černiko — lenkų Związeko šulo) peršamų lenkiškų plunksnų.

Už poros savaičių „Vien. L.“ N. 45 ragindamas draugijas rašytis į savo atstovaujimąjį „Susivienijimą“ tas pats kun. B. daug rimčiau rašo ir savo priešų neatranda pasidavėliais lenkams: „turiu pranešti, jog ant-

ras „Susivienyjimas”, beje mahonoy'iškis, visai yra nau-
fas, uždėtas per draugystes, nepriklausančias nei pirm
seimo nei dabar prie mūsų „Susivienyjimo”. Nemislyki-
te, kad aš taji Bačkausko „Susivienyjimą” peikčiau.
Ne, to daryti negaliu, nes neskaiteš esu jo konstitucijos.
Laikas kuogeriausiai apsūdys ir parodys svetui visas
išgales ir darbus, o pirm laiko negalima sūdyti"... Baig-
damas straipsnį prašo draugijų iširašančių į „Sus-a"
siųsti pinigus izdininkui S. Pukščui, ne kam kitam.

Tą pat pataria ir naujai išrinktas sekretorius M. Vil-
kauskas „Vien. L.” 48 N. primindamas, kad iki Maha-
noy'jaus „seimui tiktai dvi draugystės: Plymouth'o ir
Hazleton'o” palaikiusios Susivienyjimą, o Nanticoke
draugija, kurią seime atstovavęs Butkevičius, atsiuntus
savo užmokestį tik „pirm poros dienų prieš patį seimą”.
(Situomi savo pareiškimu sekretorius M. Vilkauskas už-
ginėjo vienybininkų skleidžiamas žinias, būk Butkevi-
čius atstovavęs visai neprigulėjusia į „Susiv.” Nan-
ticoke'o draugiją).

Toliaus „Susiv-mo” sekretorius M. Vilkauskas Butke-
vičių ir C). vadina „melagingojo „Susiv-o” vyriausy-
be”, kuris „norėtų ir pinigus „Susiv.” į savo kiauras ran-
kas pagauti, bet to nesitikėkite sulaukti”. (Sil. Paukštys
senasai izdininkas laikėsi su „Vienybės” šalininkais).

„Todėlgi, melaginga vyriausybė”, — tęsia Centro sek-
retorius — „paliaukite tuos piemeniškus apsiėjimus, vei-
kiaiai sugražindami mūsų loznastį, kad mums nereikėtų
per provą savo atjieškoti, nes tada būtų labai negražu....
Taigi p. Butkiewicz turi pasiskubinti sugražinti „Susiv.”
čarterį, atmindamas gerai, jog tas yra ne loznastis naujo-
jo „mahonoy'iškio Susivienyjimo”. Priegtam turiu bro-
liškai priminti p. Butkevičiui, jog 4-as seimas, laikytas

Hazleton'e 1889 m. spalio 5—6 dieną, uždraudė jam asabiškai pasisavinti „Susivienijimo“ čarterį... primenu ir broliui Vincui Vročinskiui, buvusiam „Susiv.“ sekretoriui, kad pasikubintų prisiūsti „Susiv.“ knygas, kurios man yra labai reikalingos, trokštančiam savo pareigas tikrai pildyti ant naudos savo brolių ir mūsų tėvynės Lietuvos“.

Tilžiškė „Sviesa“ (N. 7-me) rašė apie Mahanoy'aus seimą:

„Amerikos lietuviai 1 dieną spalio atliko savo penktąjį seimą.... buvo daug vaidų ir kuone peštynių, o ant galo susivienijimas perskilo į dvi puses ir kiekviena išrinko skirtingą vyresnybę. Gerai mislyjantieji išrinko kun. Burbą... o nevidonai lietuvių aprinko sau Juodišių, kurs ant savo pusės patraukė ir tamsesnius brolius“... Toliaus „Sviesa“ pasiremdama „Vien. Liet.“, meta Juodišiui „dideliai papiktinančius katalikišką svieta darbus“, o Burbai esą, „iš tos pusės nieks negali užmesti“....

91-ju m. Vien. Liet“ N. 18-me tilpęs kun. Burbos pranešimas tai tų vaidų finalas, paskubintas našlės Juknelienės griežtu, net teismu grasinant, reikalavimu, kad „Susiv-mo“ besikovoja per gazietas ponai išmokėtų jai pripuolama pomirtinę.

Naujasai „Susiv-mo“ prezidentas kun. Burba rašo („V. L.“ N. 18, '91 m.):

„Po to, kaip p. Butkevičius iš Nanticoke, Pa. seniaus buvęs prezidentu „Susivienijimo Lietuvininkų Amerikoj“ pasisavino „charterį“, tai Susivienijimas, nerasdamas reikalo mėtyti pinigus ant atieškojimo ar atprovokavimo, išėmė iš sudo., charterio“ kopiją 7-tą dieną balandžio 1891 m.

Pasiduoda čion į žinią, jog Susivienijimas nepavelyja vartoti savo vardą organizacijoms, priėmusioms kitoki vardą, o ne „Susivienijimas Lietuvių Amerikoje“. Prieg tam „charteris“ aiškiai liudyja §3, jog „reikalai susivienijimo turi būti atliekami Plymouthe, Luz. Co., Pa.“, tai akyva bus žinoti, ką p. Butkevyčia galėtų daryti su musu „Susivienijimo“ raštu, norėdamas toliaus priešgyniuoti priešais vienybę ir sutikimą tarp lietuvių. Ir didesnė dalis „truetės“ ant charterio pasidėjusių gyvena Plymouthe ir priguli į „Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, o ne į p. Butkevičiaus sektą.

(pasirašo) Komitetas „S. L. A.“

Ir ten pat kitas raštas.

„Po ilgų vilkinimų ant galo buvęs sekretorius „Susivienijimo“, V. Vročinskas, teikėsi man įduoti surašą sanarių ir draugysčių, kurios laikėsi prie „Susivienijimo, kada likosi našle Vincienė Juknelienė; už tai dabar paduodu žinion, jog žemiaus paminėtos draugystės turi į trumpą laiką išmokėti pripuolančią mokestį, kitaip našlė Juknelienė skųs kožną neišmokėjusią draugystę ar buvusį „Susivienijimo“ prezidentą p. Butkevičių. Anot p. Vročinsko pripuola:

ant draug. šv. Kazimiero Plymo. 53.04.

šv. Petro ir Povilo Hazl. 26.52c.

Jagėlos Nanticoke 18.72.

(po 78 centus kiekvienam nariui) „o kun. Juodišui, Antanui Turskiui ir V. Vročinskiui po 0.72c. Iš viso pareina 100.62. Pinigus reikia siųsti arba tiesiog ant rankų našlės Juknelienės, arba ant rankų p. Silvestro Paukščio, kasieriaus „Susivienijimo“.

Tokiu būdu bene atsikratysime jau syki nuo senos vyresnybės paliktu grieku.

Kun. A Burba. prezidentas „S. L. A.“

* . *

Visuose tuose raštuose su teisybės grūdais daug neteisybės pelų. Mahanoy'aus seime susivaidyjo ne lietuviai patriotai ir šviesuoliai su lenkininkais ir tamsuoliais (anot Sviesos), bet Plymouth'o ir Mahanoy'aus laikraščių leidėjai („Wienibės L." su „Saule"), jau nuo dviejų metų viens į kitą šnairavusieji ir ieškojusie vien progos savo tulžį išlieti. Jų bičiuliai, irgi išimaisę į ginčus, savo įkaitime pamiršo, kad užgauliojimais, įtarimais ir net provokacijomis ne patraukti, bet atgrasinti tegalima žmonis nuo Susivienyjimo.

Mahanoy'uj ir Senadoryje, anuomet žymiausiose naujokynėse, gyveno apie penki tūkstančiai lietuvių; apygardos susišelpimo draugijų narių skaitlius buvo dešimtį kart didesnis už Susivienyjimo; Mahanoy'aus parapiją turėjo ikūrusi pirmąją Amerikos lietuvišką mokyklą; abejuose miesteliuose buvo jau kelios dešimtys išigyvenusių ir prasisiekusių vertelgų, kurie darė žymią įtaką tūkstančiame vietos ir apygardos lietuvių darbininkų — anglekasių. Juozo Paukščio, „savo valios pono", pasididžiavimai, kuriais jis imponuodavo dar pirmųjų išievytės metų skurdo nepergalėjusiems Plymouth'o lietuviams, čia (Mahanoy'uj' ir Senadoryje) iššaukdavo vien pašiepiančią šypsena. Jo provokuojančios kalbos seime buvo nei aliejus ant ugnies išpiltas.

Uždarius pirm laiko seimo sessiją, ir pats „išduotąs" (leidėjas) J. Paukštis susiprato negalėsiąs išlaikyt savo išdidaus tono, tad, kaip „Susiv. Liet. Am. Istorijos autorius teisingai patėmyjo (p. 61) nematė reikalo grįžti į seimo sessijas, kur reikėtų akis svilinti nekarta.

Su savo broliu Silvestru, dar tebeglobojančiu organi.

zacljos izdā ir savo klebonu kun. A. Burba, dar tebežiu-rėjusiu i viskā „Wien. Liet.“ leidējo akimis, J. Paukštis patraukia i gelžkelio īstotj ir, susēdē „vienan vagonan“ su abiem Hazletono atstovais, jie užbaigia seimā, namon važiuodami.

Viena klaida kitā iššaukia: namon sugrīzus vīetoje nelaimingā įvykį nudailinus, paleidžiama per „Wien. L.“ skiltis visā upelį išniekinimū savo oponentū, išniekini-mū, kuriuose daugiau perdėjimo, nei teisybės. Aky-vaizdoje to visko argi galima pasmerkimo perkūnus mētyti vien i „Saulės“ ir jos leidēja bei jo palaikomus seimuotojus?

Citavēs jums čia „Susivienyjimo Amerikos Lietuvū Istorijos“ autoriaus kelis žodelius, vardan telsybės jau-čiu savo pareiga apginti kun. A. Burbā nuo šitojo netei-singū įtarimū, buk „Wienybės Lietuwininkū“, o paskiaus „Vienybės Lievninkū“ readaktoriaus Andžiulaičio paleis-tas teisingū ir neteisingū, net šlykščiausių įtarimū upe-lis tai kun. Burbos darbas. Sis kunigas po Mahanoy'aus seimui ant karštųjų parašē asmeniais priekaištais pamargintā straipsnį „Lietuvystės ir Katalikystės rei-kauose“, tilpusi tuojaus po seimui 42-me „W. L.“ nume-ryje, kurio turinį aš atpasakojau jums ši vakarā. Bet tai visas kun. Burbos išsišokimas. Jis nekartā paskiaus gai-lėjosi, kad tajį raštā ant greitųjų parašes ir nepataisēs pa-davēs Andžiulačiui, kuris tuojaus anā i svieta paleido.

„AUSROS" DESIMTMETINIS PAMINEJIMAS AMERIKOJ.

Lietuvos inteligentų suvažiavimas, įvykęs 1892 metų vasarą (ž. šių knygų psl. 343), nutarė kuoplačiausiai paskleisti žinias apie „Aušra" ir „aušrininkus", paminėjant 1893 metuose jos įsikūrimo dešimtmetines sukaktuves. Susirašinėjant su seiniškiais, anuomet drūčiausiais „Varpo" ir „Ukininko" palaikytojais leidėjais, jau „Vienybės Lietuvnikų" redaktorius darbą dirbdamas, aš buvau pakartotinai Būčio, Dubinsko, Kūrtinaičio ir kitų seminarijos moksladraugių raginamas, kad tose sukaktuvėse ką nors prasimanytume, kad pasekmingiaus patraukus į Lietuvos išbudinimo darbą mūsų neišmokslingų kaimiečių mases. Su kun. A. Burba, pas kurį kone kas vakaras tais 1892 metais rasdavau svetingą priėmimą ir kuris kaipo komplimentą parašė Varguolio pseudonimu „Dzūkelių Sapna", tilpusį 1892 m. „Vie. Liet." N. 28, daug selojomės dėl daugybės mūsų išeivių nerangumo užsirašyti lietuviškus laikraščius ir sutarėva įkurti draugiją, kuri parūpintų apmokamus korespondentus mūsų laikraščiams (žinoma pradedant nuo mums artimiausios „Vien. Liet.") ir padarytų juos labiaus patinkančiais skaitytojams. Draugija toji buvo sukurta per 40 valandų atlaidus 12 d. liepos 1892 m. kun. A. Burbos klebonijoje, šešiams kunigams (A. Burbai, P. Abromaičiui, J. Zlotožinskiui, S. Pautieniui, M. Pėžai ir Mašiotui) ir man sumokėjus po 5 dol. ir pasižadėjus po tiek pat mokėti kas mėnuo. Draugija pavadinta „Rašliviška draugystė" ir

jos pirmininku išrinktas kun. A. Burba, vėliaus mokėjo kas mėnuo po 20 (paskui po 10 dolerių). Su laiku į tą draugiją istojo ir Silvestras Paukštys su savo broliu Juozu, „Vien. Liet.“ ir leidėju kun. Jurgis Kolesinskas.

Susidarius žymesnei pinigų krūvelei nutarta mokėti mėnesinį honorarą aušrininkui Mečislovui Dovainai Silvestračiui, pasirašydavusiam „Vien. Liet.“ daugiausiai Zalčiu, taipgi V. Sliakiui (Stagarui) Suvalkijoje ir studentui Gaigalaičiui — Chronopolitanui Prūsų Lietuvoje.

Kartu su manim iš Seinų seminarijos išėjęs ir Amerikon dar pirma manęs atvykęs Jonas Sutkaitis, išvežtas į kunigus 1893 m. ir nuskirtas Pittsburgo lietuvių klebonu, per savo primicijas apsiėmė išmokėti iki 1 d. rugpiūčio 1894 m. Rašliaviškai Draugijai 100 dolerių honoraro už parašymą geografijos vadovėlio.*) Niekam to veikalo neparašius tie pinigai teko „Vien. Liet.“ korespondentams.

Susidarius tampresniems sątikiams ir susirašinėjant su plačias pažintis turėjusiu D. Silvestravičium, galima buvo iškelti aikštėn vieną kitą svarbesnį mūsų reikalą. Anuomet daugelis laiškų atėdavo į redakciją rašytu rusų raidėmis. Tai buvę aiški rusų mokyklų ir kariuomenės įtakos žymė, žymė labai mums tuomet nemaloni. Pradėta kalbėti apie reikalingumą leidinio, kuris padėtų mūsų skaitančiai visuomenei, išmokti be mokytejo pagalbos ir lietuviškai rašyti. Visad ir visur pasirengęs paremti patriotinius reikalus D. Silvestravičius — Zaltys savo korespondencijoje (1893 „V. L.“ N. 8) vardu Lietuvos inteligentų pripažino panašaus veikalėlio didelę svarbą. Tas raštas daug palengvino mums savo sumanymą įkūnyti. Mat vyriausiai rėmusi tą sumanymą Vysk.

*) „Vienybė L.“ 1893, N. 30,

Valančiausko skaitinyčios draugija, mūsų neseniai sukurta iš keliolikos narių, turėjo keletą J. Paukščio spaustuvės darbininkų, kurie visame kame labai sąžiningai saugojo savo principalo biznį. Juozas Paukštys labiausiai nemėgdavo, kad „jo darbininkai“ prisidėtų prie ko nors, kas nutrauktų šalin koki nebūk nuo jo biznį. Gi tas projektuojamas litograpiškas sasiuvas (10.000 egzempliorių) jo spaustuvė negalėjo sausdinti. 19 d. vasario 1893 Valančiausko draugijos susirinkime, nutarus iškilmingai minėti dešimtmetines „Aušros“ sukaktuves, nubalsuota kartu ir aukas rinkti išleidimui sasiuvinių, iš kurių „mūsų broliai lengvu būdu galėtų pramokti gražiai rašyti savo prigimtoje kalboje savomis lietuviškomis literomis“.

Kun. Burbai nenorint susirinkime viešai remti veikalą, į kurį leidėjas Paukštys skersavo, daugiausiai man padėjo tą sumanymą vykinti tos draugijos sekretorius Juozas Ališys, iš Mariampolės gimnazijos mano moksladraugis, anuomet irgi dirbęs „Vien. Liet.“ spaustuvėje. „Aušros“ dešimtmetines sukaktuves švenčiant Plymouth'e 12 d. kovo galėjau pagarsinti prisidėjimą prie mūsų sumanymo ir iš tolymesnių vietų, beje skaičiau pritarimo laiškus nuo Antano Kaupo (paskiaus kunigo) iš Detroit ir Petrapilės Dvasinės Akademijos studentų, kurių vardu ir įmokėjau Valančiausko draugijai jų įstoji- mo duoklę.

Pasibaigus „Aušros“ apvaikščiojimo apeigoms, turėjome sasiuviniams išleisti suaukotų pinigų 23 dol., prie draugijos turto 84 dol. grynais, pinigais. Po viršminėtam apvaikščiojimui pirmieji parėmė savo aukomis tą reikalą Vincas Zukauskas ir Kazys Mačiulis iš Marinette, kaip pagarsinau 1893 „Vien. Liet“. N. 17-me. Tą vasarą

buvo daromas piknykas lėšoms padidinti ir viršminėtos sąsiuvos 10.000 buvo atspaustos Tilžėje sekančių metų žiemą, jau man pasitraukus iš Plymouth'o į šv. Karolio Seminariją Overbrook'e, Pa.

Kiek mažesni „Aušros“ sukaktuvių minėjimą darė ir Senadoryje mano kelių bičiulių ir genčių įkurtoji Vysk. Valančiausko skaitinydė draugystė”.

Plymouth'iškės Vysk. Valančiausko draugijos susirinkimė irgi skaityta per kun. A. Burbos tarpininkavimą atsiųstoji gramata iš Lietuvos nuo p. J. K. (tikros pavardės dabar nepamenu), kuris buvo gerai pasapažinęs su Tilžės spaustuvininkų sątikiais „Aušros“ metu. Pakartoju čia tą straipsnį paskui 1893 „Vien. Liet.“ N. 12-ajį:

„Aušros Pastaros Dienos.

Dagirdes kad, Plymouth'e Lietuvių Volončiausko Draugija apvaikėčios 12 d. kovo atminti dešimtmetinio gimimo pirmojo liet. laikraščio „Aušros“, o patsai ant susirinkimo, kaip tikiuos, būti negalėdamas, prisiunčiu draugystei nors linkėjimą savo, idant tas tikrai didelei prakilnus dėl mūsų tautos nusidavimas, vertai būtų paminėtas. — Del manęs šis dalykas turi tuom didesnę vertę, tuo smarkesnę daro išpūdą, kad aš turėjau progą iš arti prisiziūrėti paskutinėms dienoms to pirmo mūsų laikraščelio, kurs maža savo įtalpa ir per taip trumpą laiką padarė Lietuvoje neišpasakytą triukšmą, pabudino enaudžiančią jos dvasią ir prikėlė lietuvius iš sunkaus ilgo miego.

„Aušra“, gimusi kovo mėnesyje 1883 m., gyveno, kaip žinome, tiktai pusketvirtų metų. Taigi kodėl, jei

lietuviai ją taip meilingai, taip džiaugsmingai pasveikino, kodėl ji taip greitai nupuolė? Tą klausimą noriu aš čion išrišti?

Garbingasis mūsų tėvynainis d-ras Basanavičius, kursai, sykiu su kitais iškilingais vyrais kaip p. Kriaučiūnu, nabašninku Petru Arminu (Trupinėliu) buvo uždėtojai šito laikraščelio, turėjo sieki, kad tyrinėjant ir aprašant „Aušroje“ senovę Lietuvos, pakelti per tai tarp lietuvių tautišką dvasią, kuria jie patys didei buvo persiėmę. Ir išties neapsigavo! „Aušra“ arba geriaus sakant dvasiškos mislys joje patilpusios, pasėtos tarp žmonių, atnešė vaisių, kokio patys uždėtojai suvis gal nesitikėjo. Vaisiumi tuom yra šiandieninis lietuvių kru-tėjimas.

Bet štai nelaimė! — Aplinkybės prispyrė p. Basanavičių, kad turėjo apleisti Tilžę ir „Aušros“ redakciją paslinkę tada į rankas p. Sliupo. P. Sliupas jaunas, tik ką išėjęs iš universiteto, teisybė, buvo karštas tėvynainis, bet nesuprato reikalų bundančios iš miego tautos, nesuprato norų naujai užgimusios lietuviškos dvasios ir į vietą, kad prasijuokti, pradžadinti ją meilingai, į vietą, kad pasakojant pasakas ir dainuojant jautrias dainas iš mūsų praeities, sujudinti širdies jausmus jaunutėlių Lietuvos vaikų — savo skaitytojų, kaip tai p. Basanavičius darė, jis tuoj pradėjo penėti juos nederančiu ant mūsų dirvų, pargabentu iš Maskolijos, rugštum, kietu penu nihilizmu. Maišydamas tą nihilistišką dvasią su dvasia lietuviška p. Sliupas rado, teisybė, keletą pasekėjų tarpe jaunuo-menės.

Abelnai vienož sakant, lietuviai vis kas kart labjau pradėjo atšalti dėl „Aušros“ o jeigu pirkto ir skaitė ją, tai tiktai dėlto, kad neduoti prapulti tam vieninteliui mūsų tautos laikraščiu.

Bet štai pradžioje 1884 metų taipgi ir Sliupas, kaip pirmiaus Basanavičius, turėjo apleisti „Aušros“ redakcija ir, pildant valdžios paliepimą, trauktiesi iš Prūsų.

Jam išvažiuavus, redakteriumi pasiliko p. Jankus, pas kurį Bitėnuose netoli nuo Ragainės Sliupas per ištisus metus gyvendamas, mokėjo jį prie savęs pritraukti ir apipainioti savo idėjomis. Jankus like pasekėju ir tarnu Sliupo.

Rėdant Jankui arba geriaus sakant Sliupui per rankas Jankaus, „Aušra“ tuom blogesne pasidarė, nes Sliupas buvo toli ir tik retai savo informacijos tebegalėdavo prisiusti, o patsai Jankus ant redaktoriaus buvo per silpnas. Norėdamas vienok karštai platinti pažiūras igyto nuo Sliupo mokslo, pradėjo talpiti jisai jau suvis begėdiškas korespondencijas ypač prieš katalikų kunigus tuom aršiaus, kad kaip kada begėdiškai dar tas korespondencijas perkeisdavo ant savo kurpalio — taigi, „Aušros“ abonentai vis kas syk mažėjo ir mažėjo, taip kad ant galo daėjo jau sulig kelių dešimtų.

Tuom tarpu, Jurgis Mikšas, už gautą nuo tėvų dalį nusipirko Tilžėje spaustuve ir Jankus matas, ilgiaus jau „Aušrą“ jokiū būdu užlaikyti nebegalėsias, kreipės prie Mikšo ir pavadė jam taip redakcija kaip išdavystę to nelaimingo laikraštėlio. Tokiu būdu „Aušra“ iš Ragainės, kur p. Jankus su p. Sliupu buvo persikėlę, vėl pargrįžo atgal į Tilžę, kad jau čia neužilgo numirti.

Mikšas, žmogus labai švelnaus ir lėto būdo, nemislyjo suvis eiti radikališku keliu savo pirmtakūnų, neturėdamas vienok patsai tvirtų pažiūrų, nė laikraščiuui taipgi tvirto pamato duoti nemokėjo — gana, vienok jog straipsnių, užgaunančių kunigus ir tikybę, Mikšas jau netalpino ir papiktinančią visus mažiuke litarą d, kurią

vartojo Sliupas su Jankum rašant vardą Dievo, permainė ant didelės.

Buvo tai, kaip sakiau, pabaiga metų 1885. Su naujais metais Mikšas užmanė „Aušrą“ suvisai perkeisti, norėjo jis jai įkvėpti tokia jau dvasią ir apvilkti tokiais pat rūbais, kokiais vilkėjo jos puseserė latviškasis laikraštis „Austrums“. Teisybė, ne tik formatas, bet ir įtalpa naujosios „Aušros“ pasidabojo visiems ir yra išties puiki. Tarpu kitų čion randame vėl straipsnius pp. Basanavyčiaus, Sauerveino, o iš eilių — puikias neišpasakytai eiles Dijonyzo Poškos „Zemaičių ir Lietuvos Muzikas“ ir kitas.

Bet dėl didžio dyvo 5 ir 6 NN. vėl matome permainą — vėl į „Aušrą“ grįžta dvasė Sliupo ir Jankaus „Aušros“. Tuom, mat, tarpu vinas iš sądarbininkų šliupinės „Aušros“ p. J. Kalnėnas (Andziulaitis) per karštai platinęs jo mokslą priverstas buvo bėgti iš Maskolijos į Ameriką, bet apnuogintas parubežinių sargų ir neturėdamas už ką tolaus keliauti, apsistojo tuom tarpu Tilžėje ir išsišūlė p. Mikšui į pagelbininkus rėdystėje. Tos tai pagelbos itekmė ir matyti paskutiniuose dviejuose numeriuose „Aušros“, kurios, tiesa, jau lietuvinikai neskaitė, nes Gegužės mėnesyje Mikšo spaustuvė, kada negalėjo jau išsimokėti už ją skolas, tapo užpečėtyta, o mėnesyje Rugpiūtyj, kartu su krūvomis naujai ir seniaus spaudintųjų „Aušrų“ parduota. Mikšas, nors pražaidė spaustuvę, žadėjo vienok „Aušrą“ toliaus kitoje spaustuvėje išleisti, vienok jau neįstengė ir „Aušra“ tapo palaidota... ant amžiu.

Pasinaudoję iš to atsitikimo p. Jankus, o pritraukęs į savo pusę Dr. Bruežį ir nekuriuos kitus lietuvininkus, leisdami į Lietuvą privatiškus laiškus, pradėjo garsinti, būk Mikšas per savo girtuoklystę ir išdavimą bereikalingai didesniame ir gražesniame formate „Aušros“ ją

prapuldė. Mikšas, žinoma, iš savo pusės stengėsi gintis, iš ko kilo dideli vaidai ir neapykantos tarpe lietuvių tilžiečių. „Aušra“ vienok jau žuvo ant visados, idėja bet syki joje pakelta, jau nepražuvo, berots kas kart vis labyn platinosi po Lietuvą. Tik kas su „Aušra“ pražuvo radikališkas mokslas p. Sliupo Europos Lietuvoje. Suprato lietuviai dėl ko „Aušra“ nupuolė, suprato, kad nors Jankus kaltino p. Mikšą, vienok patsai su p. Sliupu prapuldė „Aušra“, nes tik tēmykite, kada atidavė jis Mikšui „Aušros“ redakcija, „Aušra“ turėjo tik 60 abonentų, iš kurių daugumas da dyka ėmė „Aušrą“. Taigi tokiu būdu ne Mikšas „Aušrą“ prapuldė, bet greičiaus „Aušra“, sudergta pp. Sliupo ir Jankaus, Mikšą prapuldė.

Ir taip p. Sliupo pažiūros nerado Europoje sau geros dirvos, nerado pasekėjų — Sliupas, apleidęs Prūsus, jau pirmiaus 1884 m. buvo iškeliavęs į Ameriką, taigi paskui ji išsikraustė iš Europos į Naują svieta — Ameriką ir jo idėjos.

Lyg tyčia — dailiai tai išreiškia paskutiniai žodžiai, paskutiniojo straipsnio, paskutinio „Aušros“ numerio.

Eisim ten, kur žyd liuosybė
Po valdžia Amerikos,
Kur jau daug mūs iškeliavo
In valnybės ten lankas,
Kur liuosybė, žemę gavo
Saviškoj kalboj knygas.”

Gaila kad tas rankraštis prapuoles su kitais kun. Burbos popierais, nes jame buvo minėtos smulkmenos, kurių anuomet garsinti laikraštyje nebuvo galima, kad neįklamdžius nekurių veikėjų į žandarų šabangus.

Sliupui per šenadoriškio „Garso“ (N. 25) skiltis, minėjant „Aušros“ laikus, pavadinus melagiumi „Vienybės Liet.“ korespondenta, Zaltį — aušrininką p. Mečislova Dovainą Silvestravičių, šis atsiuntė raštą „Vardan Teisybės“ tilpusį 1893 m. „Vienybės L.“ numeryje 24-me, iš kurio ši vakara jums atpasakošiu keletą sakinių:

„Turiu pripažinti, kad p. Sliupas apie „Aušra“ daug teisybes pasak — kaip to laikraščio vien's iš etropiausių sadarbininku, redaktoriu ir platintoju. Dar pirm „Aušros“ atsiradimo Prūsijoje buvo ir ten po tenyškščius lietuviškus laikraščius norėjo patalpinti savo straipsnius lietuviškoje dvasioje, nes kaip pirma taip ir dabar yra tai tik vokiški laikraščiai lietuviškais žodžiais rašyti. Tarpe anų laikraščių redaktorių Sernius atsirado, kuris p.Š. straipsni spaudinti pradėjo, bet, vokiečių nusigandes, vėl nustojo. To straipsnio aname laikraštyje atspaudinto nemačiau, tik tai apie jį tikrai girdėjau. Nors „Aušra“ iš pradžios po D-ro Basanavičiaus kaipo redaktoriaus vardu ėjo, vienok ans tada Prūsiose nebuvo, bet Pragoje ir Vienoje gyveno per laiškus iš tenai prie daugumo lietuvių rašydamas, prie darbo ragino, idant savo ir kitus rankraščius ir žinias pridavinėtų. Taigi tie visi sadarbininkai kuolabiausiai savo straipsnius ir korespondencijas ne į Prūsus, bet į Praga ir Vienną siuntė. Iš tų kuodaugiausiai buvo tokių kurie mokėdami lietuviškai kalbėti, nepripratę buvo rašyti, taigi nekartą bėdavojo, kad netiktai lietuviškam straipsniui, bet ir laiškui trūksta jiems žodžių ir ne sykį per laiškus tų žodžių užklausinėjo. Taigi aname „aušrininku“ laike p. p. Sliupas ir Basanavičius buvo geriausias lietuviškos kalbos žinovais ir anie buvo ciceronais tame dalyke. Pats būdamas vienu iš tikriausių ano laiko liudytojų žinau, kad p. Sl. labai darbavosi apie

tai, idant lietuvius socialistus ant tikrai tautiškos Lietuviškos dirvos patraukti net su jų pinigais del lietuviškų knygų atspaudinimo. Per savo agitaciją p. Sl. praplatino „Aušra“ labiausia Siaulių ir Raseinių pavieta prie socialistų pagalbos, kurie po lietuvių uždangalų drauge ir socializma (ar nihilizma) platino. Tas socialistų įsimašymas į lietuvių dalykus subildėjimą padarė, ir maskoliai pradėjo lietuviškus inteligentus prižiūrėti nekarta jų laiškus ant pačtos plėšydami ir žiūrėdami, tuom labiau kad ir bajorai lenkai, bijodami ant savęs „muzikų“ pakilimo, pradėjo Lietuvos inteligentus už vieną su nihilistais (ar socialistais) laikyti, nekarta anuos kratymais ir areštavojimais gąsdindami. Jeigu kur du mokslesni lietuviai savotiškai kalbėjo, tai tuojaus ponai anuos už socialistus laikyti pradėjo, patylomis ir balsu apie tai kalbėdami, laukdami tos valandos, kada anuos maskoliai areštavos. Paskui vienok maskoliai suprato, kad tautiškas lietuvių kilimas yra priešingas kosmopolitiškam socializmui, pradėjo per pirštus žiūrėti ant lietuvių dalyko, kaip ne taip baisiai kaip socializmas pavojingo. Taisybė, kad netiktai ponai, bet ir kunigai baisiai „Aušrai“ priešinos, ir sulyg šioliai visus „Aušros“ sądarbininkus su pasijuokimu „aušrininkais“ pramanydami. Rodo buvo ir dabar yra daugumas su augėtesniu mokslu kunigu, kurie nekuriuos mažmožius „Aušroje“ papeikdami, labai jai pritaria. Žinoma čia daugel prigulėjo nuo laispio apšvietimo ir patriotizmo, ar tai pono ar kunigo“.

Tikrą išėjo iš spaudos Kun. A. Jusaičio knyga:

Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku atžvilgiu.

INTALPA.

- I. Lietuviškos (aistiškos) tautos.
- II. Lietuvių tautos ir jų viešpatystės istorija iki Vytauto mirčiai.
- III. Santikiai su lenkais, prasidėję prie Jagelos.
- IV. Apvertinimas juristiškai ryšių Lietuvos viešpatystės su Lenkija, buvusių prieš Liublino uniją ir po jai.
- V. Priežastys puolimo Lenkijos (ir drauge Lietuvos).
- VI. Išlikimas lietuvių tautiškos sąmonės išlaikymu tautoje savos kalbos, tradicijų, išreiškimu tos sąmonės literatūroje.
- VII. Dabartiniai lietuvių tautiški siekiniai.
- VIII. Ar Lietuva galima kaip viešpatystė?
- IX. Lenkų viliugingi siekiai.

Kaina 75 centų

Užprašymus ir pinigus
adresuokit:

“ŽVAIGŽDĖ”

3654 Richmond St.,
Philadelphia, Pa.

„ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Apeigos Rymo katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius. Vertė Gerutis. Antra laida, 188 pusl.60
Antanukas. Apysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. 40 pusl.15
Algimantas arba Lietuviai 13-ame šimtmetyje. Istoriška apysaka. Parašė Dr. V. Prietris. Penki tomai, 488 pusl.	2.50
Anima Villis. Marės Radzevičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antra laida, 162 pusl.75
Bajoro Vuošvis. Apysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. 63 pusl.15
Biurokratai. Apysaka iš paskutinių atsitikimų Lietuvoje. Parašė Jonas Kmitas. 79 pusl.25
Fabiolė arba Bažnyčia Katakumbose. Kardinolo Wiseman'o. Vertė Vytautas. 354 pusl.	1.00
Gyvačių Karalius ir kitos apysakėlės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 31 pusl.10
Iš kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. 380 pusl., 102 iliustracijos (paveikslai), audeklo apdarais	2.25
Skuros apdarais, paausuotais kraštais	3.50
Iš daktaro pasakojimų. Rudens diena. Sulaukė. Parašė Šatrijos Ragana. 69 pusl.25
Išvakarės gret Lemano ežero. Parašė kun. M. Morauskis. Vertė Gerutis. 172 pusl.75
Išpažinties Istorija. Prancuziškai parašė kun. A. Guillois, vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas 1916 m.50
Kova ties Žalgiriais. Istoriška drama keturiuose aktuose. Parašė Savasis (Dr. V. Pietaris). 31 pusl.25
Kunigo giminė. Parašė J. Gerutis. 68 pusl.20
Kaip Elziutė praleido Šv. Jono dieną. Parašė P. D. 63 pusl. ..	.20
Krasauninkas—Laižybos—Dievo žmonės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 28 pusl.10
Kun. Dr. M. Gustaičio, Du laiškų iš Kelionės05
Kun. Dr. M. Gustaitis.....	.5
Laisvės Metu. Apysaka iš paskutinių atsitikimų. Parašė Antanas 1908 m. 187 pusl.75
Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštais kun. Antano Miluko. 94 pusl.50

Užprašymus ir pinigų „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Lietuviškas Albumas. Dalis I. Istoriškos ir šiaip jau Lietuvos vietos. Parengė ir išleido kun. A. Milukas75
Lietuviškas Albumas. Dalis II. ir III. Lietuvos raštininkai, žymesni vyrai ir typai. Parengė ir išleido kun. A. Milukas	1.50
Lietuviškos Pasakos. Spaudon parengė Dr. J. Basanavičius. 262 pusl.	2.00
Mercier Kardinolo gromata apie Patrijotizmą ir Išlaikymą05
Moterystė ir šeimyna. Iš vokiškos kalbos vertė J. Gerutis. 41 pusl	.50
Mūsų Socijolistai. Apysaka iš „Kudlamečio“ atsitikimų. Parašė Jonas Kmitas. 57 pusl.15
Melagių Dėdė. Vaizdelis iš Dzukų gyvenimo. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 27 pusl.10
Mūsų Išganytojaus Jėzaus Kristaus gyvenimas. Naujas pataisytas išleidimas. 209 pusl., su paveikslais75
Nekaltybės. Iš vokiško vertė J. Gerutis. 89 pusl.25
Ne Mieste Laimė. Prancuziškai parašė Pierre L'Ermite. Lietuviškai vertė Pranaičių Julė. 206 pusl.	1.00
Našlaičiai. Likimas tulos šeimynos. Vertė P. Str. 81 pusl.15
Pasikalbėjimas Giesmininko su Lietuva. Vyskupo A. Baranausko Eilės. Kaina05
Pasakyk Matušei, Agnieška, Ant Garlaivio. Trijs Šatrijos Raganos apysakos.15
Pradžia ir išsiplėtimas Katalikų Tikėjimo. Parašė Vyskupas M. Valančius. 235 pusl.	1.00
Paklydėliai. Kun. J. Geručio. Antras leidimas.10
Pikta Dvasia. Latviškai parašė Rudolfas Blaumanis. Lietuviškai vertė Irlargas. 72 pusl.25
Patrimpo Laiškai. Kun. Miluko leidimas 1907 m.60
Šventųjų Gyvenimai. Skaitymai kiekvienai metų dienai. Su paveikslais. Spaudon parengė kun. A. Milukas, visi 4 tomai	3.50
Drutais audeklo apdarais	4.00
Skuros apdarais	5.00
Skuros apdarais, paausuoti kraštai	5.50
Šlapius ir anapus grabo. Parašė J. Gerutis. 210 pusl.60
Susiskaldėliai. Vaizdelis iš mūsų sodiečių gyvenimo. Parašė J. Gerutis. 62 pusl.20

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
adresuokit: Philadelphia, Pa.

ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Sodžionių Teologija. Parašė J. Gerutis. Gražiausia lietuviška kalba šioje knygoje išdėstyta visos Katalikų Teologijos mokslas. 285 psl.	1.00
Trumpas Katekizmas10
Vaižaičio Ellės. Su velionio plačia biografija ir paveikslu. 157 psl.75
Valdimerius. Apsaka. 47 psl.10
Pergyventos Valandos (Karvojaus Laiškai). Parašė K. A. K. 140 psl.60
Jonukas Karklynas eina Lietuvos pažintų. Parašė Prietelis. 47 psl.20
Socijalistai Kas jie? — Iškur atsirado? — Ko nori? Parašė Dr. A. Civinskas. 124 psl.15
Gera Išpažintis Verta šv. Komunija. Kun. P. Saurusaičio. psl. 6810
Satrijos Raganos, Saulei nusileidžiant, Iš mūsų karionės, Kalėdų Vakarais. 62 psl.15
„Žvaigždės“ 1922 metų kompletas	\$2.50
„Žvaigždės“ 1921 „ „	2.50
„Žvaigždės“ 1920 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1919 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1918 „ „	3.00
„Žv.“ 1917 „ „	3.00
„Žv.“ 1916 „ „	3.00
„Žv.“ 1915 „ „	3.00
„Dirvos Žinyno“ kompletai	3.00
Keliolikos metų „Žvaigždės“ kompletai \$5 kiekvienas.	

Užprašymus ir pinigų „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,
 adresuokt: Philadelphia, Pa.

“AUŠROS” 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

(Atspauda iš “Žvaigždės”)

Štai tu, anot “Tėvynės” ir “Draugo” istorinių knygų Pirmosios Dalies įtalpa:

1) “Aušros” įkurėjas apie vysk. A. Baranauską. To paties — 2) “Aušros” genezis. 3) Aušrininkai rašytojai, pasak šliupą ir Totoraitį. 4) Turčiniškio eilės “Aušrininkams”. 5) (J. Pranaičiūtė Apie prof. Volterį. 6) Prof. Volteris “Aušros” 40 metų sukaktuvių paminėjimui. 7) Pirmojo “Aušros” numerio ir kitų žymesnių — viso 40 puslapių fotografijos. 8) “Musų Karionių Metų” skyriuje laišakai: Dr. J. Basanavičiaus, Dr. J. Gaidžio ir S. Kušlevskio ir Dr. V. Kudirkos. Vieno Dr. Basanavičiaus laiško fotografiška fascimile (4 puslapiai). Paveikslai I-je dalyje: Namai, kur S. Daukantas gimė, Dr. Basanavičiaus namai Bulgarijoje. Dr. Basanavičius--1893 m. Vysk. A. Baranauskas, Broliai Juškevičiai: kun. Antanas ir prof. Jonas; A. J. Višteliauskas, Dr. J. Šliupas, Jurgis Mikšas, Martynas Jankus; Jubilėjinis Aušrininkų paveikslas: inž. Petras Vileišis, P. Matulionis, Dr. J. Bulota, V. Palukaitis, prel. K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, Al. Fromas-Gužutis, kun. J. Lideikis-Mažutis, K. Sakalauskas-Vanagaitis, J. Mačys-Kėkštas, Pr. Vaičaitis, prof. K. Jaunis, Petraš Kriaučionas, Peterburgo lietuvių grupėje, kun. S. Gimžauskas, prof. S. Volteris, M. Davaina Silvestravičius-Wewersys-Žaltys, prel. J. Maciulevičius-Maironis, Dr. P. Pietaris, Dr. J. Šliupas, Gerutis-kun. Balvočius, J. Adomaitis-Šernas, Dr. V. Kudirka, Vaižgantas-Tumas, Kmitas-kun. K. Urbanavičius, kun. A. Jusaitis ir Saulės kursų įkurėjas — prel. A. Olšauskas.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

**Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių
redakcijose ir knygynuose arba pas**

**A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.**

“AUŠROS” 40 METŲ SUKAKTUVĖSE

Antrosios Dalies Įtampa

1) “Aušros” Paminėjimui — Jono Kriaučiuo; 2) XIX Amžiaus Pabaigos Musų Dainiai — L. Šimučio, “Garso” redakt.; 3) Ginamosios Literatūros Platintojai (su paveikslais: Vysk. M. Valančiaus, Jurgio Bieliako ir Kun. Miluko, P. Mikolainio, J. Kriaučiuo, Dr. P. Matulaičio, Dr. Bagdanavičiaus, Kun. Bulvičiaus, And. Dubinsko, Kunigų: M. Miežinio, A. Vienužio, V. Juzumavičiaus, Kl. Kozmiano, P. Šilinsko, J. Katėlos, J. Žebrio, V. Dargio, A. Staniukyno, J. Naujoko, A. Civinsko, M. Gustaičio, Duobos, J. Totoraičio, A. Jusačio, M. Šedvydžio, (Vyskupo) Jurg. Matulaičio, J. Davidavičiaus; toliaus agr. Totoraičio, J. Česnos, J. Kačergio, Pr. ir A. Matulaičių, A. Daniliausko, S. Kušelevskio, P. Mikalausko); 4) “Aušra” ir Musų Prieteliai Svetur — J. O. Širvydo, “Vienybės” redaktoriaus (su paveikslais: J. O. Širvydo, J. J. Kraševskio, K. Skirmuntaitės, L. Kondratavičiaus ir T. Norbuto); 5) Tautos Atbudimas — Kun. A. Miluko; 6) Spaudos Platinimas Dzukijoje — S. E. Vitaičio, “Tėvynės” redaktoriaus; 7) Vysk. Valančiaus Intaka — Kun. N. J. Petkaus; 8) P. Mikolainio Prityrimai; 9) “Aušros” Intaka (anot Vaižganto); 10) Amerikos Lietuvių Laidėjai — J. Pranaičiutės, “Žvaizdės” redaktorės (su paveikslais: J. Pranaičiutės, J. Paukščio, A. Olševskio ir kunigų: A. Miluko ir V. Varnagirio); 11) “Aušros” Pasirodymo Priežastys — Dr. Šliupo; 12) Jurgis Biellnis (Bieliakas); 13) Ex-Prezidentas A. Smetona apie Maironį; 14) Vilkutaitis, “Amerikos Pirtyje” autorius apie Aušrą; 15) Maironio žodžiai Prie Basanavičiaus Paminklo; 16) Baigiant Darbą.

KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.

Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas

A. MILUKAS & CO.,
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.